

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 3

София, четвъртък, 5 ноемврий

1931 г.

4. заседание

Срѣда, 4 ноемврий 1931 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. 45 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители	39	отъ които се вари ракия и акциза на виното. (Трето четене)	39
Питане отъ народния представител Д. Джанкардашлийски къмъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, относно низката цена на гроздето и мѣрките, които трѣбва да се взематъ, за да бѣде спасено лозарството въ страната, и да се осигури поминъкътъ на 100 хиляди лозарски семейства. (Съобщение)	39	2) за допълнение закона за Българската народна банка. (Първо и второ четене — приемане)	40
Законопроекти:		3) за временни удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители, на служителитѣ при изборнитѣ и общественитѣ учреждения, както и върху пенситѣ за изслужено време, презъ 1931/1932 финансова година. (Първо четене — разискване)	40
1) за опрощаване глобитѣ за закъснение върху прѣжитѣ данѣци, данѣка върху материалитѣ,		Дневенъ редъ за следващото заседание	56

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Присѣтствуватъ нуждното число народни представители, заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ народни представители: Аврамовъ Аврамъ, Ангеловъ Боянъ, Ангеловъ Иванъ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Дичевъ Петко, Доброволски Стефанъ, Кировъ Стаматъ, Константиновъ Тома, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Лоловъ Сава, Ляпчевъ Андрей, Маджаровъ Рашко, Манафовъ Христо, Мечкарски Тончо, Мустафовъ Али, Найденовъ Никола, Наумовъ Александъръ, Нейчевъ Адамъ, Панайотовъ Петъръ, п. Рачевъ Иванъ, Русиновъ Костадинъ, Сапунджиевъ Никола, Сарафовъ д-ръ Ангелъ, Смиловъ Боянъ, Стамболиевъ Никола, Статевъ Христо, Стойковъ Апостолъ, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Хайруловъ молла-Юсеинъ, Христовъ Трайко, Цановъ Стефанъ и Шонговъ Георги)

Бюрото на Камарата е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Добри Свинаровъ — 2 дена;
 На г. Стойчо Георгиевъ — 1 день;
 На г. Павелъ Георгиевъ — 1 день;
 На г. Генко Митовъ — 1 день;
 На г. Боянъ П. Ангеловъ — 3 дни;
 На г. Георги Казанаклиевъ — 1 день;
 На г. Григоръ Василевъ — 5 дни;
 На г. д-ръ Иванъ Еешковъ — 1 день;
 На г. Асенъ Буковъ — 3 дни;
 На г. Кара-Али Мустафовъ — 3 дни;
 На г. Сава Савовъ — 1 день и
 На г. Никола Тошевъ — 1 день.

Постѣпило е питане отъ народния представител г. Димитъръ Джанкардашлийски къмъ г. министра на

земледѣлието и държавнитѣ имоти, относно низката цена на гроздето и мѣрките, които трѣбва да се взематъ, за да бѣде спасено лозарството въ страната и да се осигури поминъкътъ на 100 хиляди лозарски семейства.

Това питане ще бѣде препратено на г. министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, за да отговори.

Присѣтстваме къмъ първата точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за опрощаване глобитѣ за закъснение върху прѣжитѣ данѣци, данѣка върху материалитѣ, отъ които се вари ракия и акциза на виното.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Не можахъ да разбера хубаво, какво става съ правилника за временната трудова повинность?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Глобитѣ се унищожаватъ, а самата трудова повинность следва да се плати. Само глобата се опрощава, която е въ троенъ размѣръ на данѣка.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Да се поясни.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Много ясно е казано: (Чете) „Опрощаватъ се сѣщо така наложенитѣ глоби възъ основа на чл. 79 отъ правилника за отбиване временната трудова повинность“. Тамъ сѣ предвидени тия глоби.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Шомъ има глоба, значи тя съществува, влѣзла е въ законна сила. А шомъ се опро-

щаватъ глобитъ, значи всичко се заличава, отъ което следва, че пада и задължението да се отбива трудовата повинност. Щомъ опрощавашъ една глоба, значи онова, което я е предизвикало, нѣма да се изпълнява.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Само глобитъ се опрощаватъ, а данъкътъ си остава. Остава си и задължението да се откупува трудовата повинностъ въ следущия размъръ съ пари или евентуално да се отработва въ натура.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Тогава да се добави: „безъ това да освобождава отъ изпълнението на трудовата повинностъ“.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Обяснението, което давамъ, е достатъчно.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Които г. г. народни представители приематъ на трето четене законопроекта за опрощаване глобитъ за закъснение върху прѣжитъ данъци, данъка върху материалитъ, отъ които се вари ракия и акциза на виното, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 1)

Пристапваме къмъ втората точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за допълнение закона за Българската народна банка.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретарь Н. Йотовъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 3)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Стамо Пулевъ.

С. Пулевъ (з.—Ст.—з): Г-да! Мисля, че въпросътъ е отъ такъвъ характеръ, че е достатъчно г. министърътъ на финанситъ да даде нѣкои обяснения и следъ това да се препрати законопроектъ въ комисията и разискванията да станатъ при второто четене.

Предлагамъ да се препрати законопроектъ въ комисията.

С. Омарчевски (з): Трѣбва да се гласува най-напредъ на първо четене и следъ това да отиде въ комисията.

Министъръ С. Стефановъ: Значи, никой не иска думата.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Отъ мотивитъ на законопроекта става ясно, какво се цели съ него. Предъ видъ на това, че валутата е на изчерпване и предъ видъ на едва празнота, констатирана въ закона за Българската народна банка, че валутата отъ всичкия износъ не постѣпва въ Народната банка, било прѣко, било косвено, счетохме за необходимо въ днешния моментъ да направимъ едно пълно ограничение по отношение постѣпленията на чужда валута отъ експорта.

Считамъ за излишно да давамъ повече обяснения върху смисъла на самия законопроектъ. Той е ясенъ за всички ви, тъй като нѣма никой, който да иска думата. Ето защо ще моля законопроектъ да се приеме на първо четене, а следъ това, по спешностъ, и на второ четене, за да може утре сутринтъ да бѣде разгледанъ отъ комисията и въ утрешното заседание да мине на трето четене.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за допълнение закона за Българската народна банка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които сѣ съгласни съ предложението на г. министра на финанситъ, да се гласува законопроектъ по спешностъ и на второ четене, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да го докладва.

Замѣстникъ-секретарь Н. Йотовъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за допълнение закона за Българската народна банка“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Които приематъ заглавieto на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-секретарь Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Параграфъ единственъ: Къмъ точка 12 на чл. 35 се прибавя следната нова алинея:

По изключение, Българската народна банка може да купува и продава за реални нужди чужди валути, неотговарящи на горезисловенитъ изисквания, при условие да се взематъ едновременно всички мѣрки за предпазване отъ евентуални загуби. Решенията за тия покупки и продажби, както и за предпазителнитъ мѣрки, ще бѣдатъ вземани отъ управителния съветъ или управителния комитетъ по реда, предвиденъ въ чл. 84 на настоящия законъ“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Които приематъ параграфъ единственъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристапваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за временни удържки върху заплатитъ на държавнитъ служители, на служителитъ при изборнитъ и при общественитъ учреждения, както и върху пенсиятъ за изслужено време презъ 1931/1932 финансовъ година.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретарь Н. Йотовъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 1)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Димитъръ Нейковъ.

Д. Нейковъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Г. министърътъ на финанситъ предлага на народното представителство да разгледа и да приеме единъ законопроектъ, който засѣга заплатитъ на държавнитъ, общинскитъ и общественитъ служители, а също така и пенсиятъ на всички бивши държавни служители. Въ мотивитъ на тоя законопроектъ, който току-що се прочете предъ насъ, г. министърътъ на финанситъ съвсемъ ясно, направо и откровенно ни казва, че постѣпленията въ съкровището намаляватъ, и нуждитъ на държавата не могатъ да се посрѣщатъ редовно и задоволително. По-нататъкъ, въ мотивитъ си г. министърътъ на финанситъ също така ни казва, че държавното съкровище не ще може да изплати своя дългъ — да изплати пенсиятъ на държавнитъ служители за месецитъ януарий, февруарий и мартъ, т. е. за последното тримесечие отъ текущата 1931/1932 финансовъ година. И прибавя г. министърътъ: понеже не е възможно да се наложатъ нови тежести на българския данъкоплатецъ...

Министъръ С. Стефановъ: Пропустнати сѣ думитъ: „За момента“.

Д. Нейковъ (с. д): Тѣ не измѣнятъ съ нищо смисъла на мотивитъ, а също така и моята мисль. Понеже, казва г. министърътъ, не е възможно за момента да се наложатъ нови тежести на българския данъкоплатецъ — така ли, г. министре? — ...

Министъръ С. Стефановъ: Да, да.

Д. Нейковъ (с. д): ... намирамъ, че временно могатъ да се направятъ известни процентни удържки върху заплатитъ на държавнитъ служители, на служителитъ въ изборнитъ и общественитъ учреждения, както и върху пенсиятъ за изслужено време презъ месецитъ ноемврий и декемврий 1931 г. и януарий, февруарий и мартъ 1932 г. Въ заключение на своитъ мотиви г. министърътъ на финанситъ апелира къмъ държавнитъ служители да се проникнатъ отъ съзнание за тежкото положение и стопанската криза, въ която сѣ изпаднали както държавата, така и народътъ, и да посрѣщнатъ ако не съ задоволство, то поне съ нужното примирение оная жертва, която г. министърътъ на финанситъ иска отъ българскитъ държавни служители въ видъ на удържки отъ тѣхната заплата за известно число месеци.

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 3.

Г. г. народни представители! И най-повърхностната оценка върху мотивите на тоя законопроект ни показва по един неосъзнат начин, че г. министърът на финансите дава една съвсем лоша атестация за водената от години наред финансова, стопанска и бюджетна политика на държавата. По един неосъзнат начин г. министърът на финансите ни казва, че всички източници на държавата са изчерпани вече, че държавата не разполага с никакви средства и че тя, за да посрещне своите належащи нужди, е принудена да прибегне към горчивия залог на бедния български държавен служител и към закърпените гащи на българските спирачи, стражари, пожарникари, писари, стрелочници и т. н. и т. н.

Мотивите на законопроекта, а и самият факт, че г. министърът на финансите ни внася такъв един законопроект, от друга страна, дават една атестация, една характеристика и за политиката на днешното правителство. Известно ви е, г. г. народни представители, че хората на днешното правителство още през време на своята опозиция и по време на своята агитация преди законодателните избори, чрез изявления, а така също и чрез текста на тронното слово, обещаваха да вземат навреме всички сериозни мерки, да внесат редица законопроекти, за да може да се смекчи стопанската криза, ако не може всеобщо да се премахне.

Г. г. народни представители! Колкото и от опита на миналото да знаем, че обещанията на правителствата, особено на политическите партии в опозиция, не се сбъдват и нямат голяма стойност, все пак трябва да признаем, че обещанията на днешното правителство възбудиха големи надежди в някои от производителните слоеве на нашето население. Макаръ мнозина да виждаха, че и по отношение на обещанията на днешното правителство може да се направят големи резерви и да се прояви един голям песимизъм, все пак голяма част от населението по време на изборите — това несъмнено се доказва чрез неговия вот — повърва, че действително днешното правителство, изхождащо от редовете на Демократическата партия, на Българския земеделски народен съюз, на Радикалната партия и на Национал-libералната партия, е правителство, което ще направи, ако не всичко, то поне нещо, за да облекчи тежкото положение на българския народ.

Е добре, г. г. народни представители, ние сме вече в петия месец от управлението на днешното, тъй наречено, народно правителство; ние сме в третия месец от редовните заседания на XXIII-то Народно събрание, и имаме, следователно, всичкото право не, но имаме и дълга да се запитаме: какво е направило правителството досега, за да изпълни своите обещания, да задоволи всичките нужди и да оправдае ония надежди, които бяха възбудени у българското население чрез неговите актове преди законодателните избори и чрез неговите изявления след законодателните избори?

Г. г. народни представители! Наистина, през Народното събрание минаха няколко законопроекти. Аз не бих желал да ги изброявам, обаче имам съмнението да кажа, че ни един от тези законопроекти поотделно, а така също вкупомъ всички не дадох нищо от онова, което се обещавахе, от онова, което се искаше, и от онова, което българското население от градове и села се надяваше да получи от днешното правителство.

А. Бояджиев (раб): Както нищо не се разбира и от твоята реч.

Д. Нейков (с. д): Я си вземи стола, че ела при мен да ми подсказваш!

А. Бояджиев (раб): Стефан Стефанов е там — той ще ти подсказва!

Председателстващ Н. Шопов: (Звъни)

Д. Нейков (с. д): Ела де, аз ще ти благодаря много! Пък, ако искаш, да вземем да поприказваме и за други работи. Но ела да ми суфлираш. (Смъхъ всрѣдъ мнозинството)

Г. г. народни представители! И онова, което е най-пачното и най-трагичното, то е, че правителството на г. Мушанов още не дава съществени и сериозни бедези, че то мисли да пристъпи към една редица реформи в нашата страна, за да облекчи тежкото положение и на държавата, и на населението. Най-несъмнено доказателство за тази моя мисъл е законопроектът, който разглеждаме, за удържки върху пенсията и заплатите на българските държавни, общински и обществени служители. И съ на-

стоящия законопроект правителството избѣгва да разгледа въпросите въ тяхната същина, въ тяхната пълнота; и чрез настоящия законопроект правителството се движи още въ областта на случайното, на откъслечното, на повърхностното.

А. Капитанов (з): Този законопроект е въ нашата платформа.

Д. Нейков (с. д): Заповѣдайте?

Т. Тонков (з): Казва ти, че този законопроект е въ платформата на Народния блокъ.

Д. Нейков (с. д): Г. г. народни представители! Ако е въпросъ за платформата на Народния блокъ, тя е тукъ, предъ менъ, и, ако обичате, и при тоя случай, и при другъ случай да я поразгледаме малко, за да видите, колко сте далечъ отъ нея и колко съ всѣки новъ день вие все повече и повече се отдалечавате отъ нея.

Отъ земеделците: Доближаваме се.

А. Капитанов (з): Вие сте далечъ отъ края на мандата.

Т. Тонков (з): Народътъ всѣки день я разглежда. Той си каза думата и преди два дена въ общинските избори.

Г. Стоянов (з): Ако имаме планъ за петилѣтка?

Д. Нейков (с. д): Г. г. народни представители! Ония отъ васъ, които ме апострофиратъ, които казватъ, че вамъ сѣ нужни петилѣтки и десетилѣтки, тѣ си издаватъ атестатъ за несериозностъ, тѣ си издаватъ атестатъ, че не сѣ имали пълно съзнание при она агитация, която сѣ правила по време на законодателните избори, и за онзи тежъкъ моментъ, който преживява днесъ нашата държава. Досега вие сте се задоволявали да упражните само една справедлива, признавамъ го това, критика, върху управлението на Демократическия сговоръ, но нищо повече не сте направили.

А. Капитанов (з) и други отъ земеделците: Ще направимъ.

Д. Нейков (с. д): Дори при дебатите по отговора на тронното слово всичките ваши оратори, а тѣ бѣха 7—8 души, изложили какво е било въ миналото и се задоволяла само съ изказването на едни далечни надежди, че днешното правителство ще схване положението и ще направи потребното.

Не е нуждно днесъ да ви соча на резолюции, които се печататъ въ вашия печатъ, най-вече въ в. „Пладне“, който е единъ отъ органите на днешното правителство, . . .

Министъръ Д. Гичевъ и нѣкой отъ земеделците: Не е неговъ органъ.

Д. Нейков (с. д): . . . въ които резолюции се изразява недоволството на измамениято население — едно му обещавахте, друго то вижда въ същностъ да му давате.

Н. Попиванов (з): Все пакъ видѣхте колко гласове даде българскиятъ народъ за васъ.

Д. Нейков (с. д): Г. г. народни представители! Колкото повече ме апострофирате, колкото ми прѣчете да изкажа моята мисъл, толкова повече това показва, че онова, което казвамъ, действително ви засѣга; толкова повече това показва, че онова, което казвамъ, действително е една истина, която ви тревожи и която е много неприятна за васъ. Но истината, колкото и да е неприятна, трѣбва да се каже, защото най-сетне вие сте се нагърбили съ една твърде трудна и мъчна задача — да оправите положението на държавата и да подобрите хала на българския народъ.

Г. г. народни представители! До 21 юний най-големиятъ аргументъ на Демократическия сговоръ, че той е въ правия пътъ, че той провежда въ нашата страна една истинска политика, бѣха бюлетините и доверието, което му дава населението. Ако и вие сте толкова слѣпи, за да не разберете онзи бунтъ, онова негодувание, онова недоволство, което се крие въ гърдите на населението, което, въпрѣки това, ви дава бюлетините си, както ги даваше и на Демократическия сговоръ, ние отсега виждаме нещастния край на вашето управление. (Възражения отъ земеделците)

П. Попивановъ (з): Слѣпи ли бѣха депутатитѣ на Широкосоциалистическата партия, като гласуваха последния избирателенъ законъ и подкрепиха миналия режимъ?

Г. Стояновъ (з): Тѣ го подкрепиха, защото иначе нѣмаше да бѣдѣтѣ тукъ.

Д. Нейковъ (с. д): Г. Попивановъ! Какво искате Вие — да търпимъ единъ сраменъ, единъ позоренъ законъ, единъ законъ, който ограбваше гласоветѣ на българскитѣ избиратели, единъ законъ, който даваше депутатски мандати само на ония, които въ дадена околия можеха да стигнатъ дѣлителя?

П. Попивановъ (з): Прочетете дневницитѣ, за да видите какво е казалъ Пастуховъ следъ 9 юний по отговора на тронното слово. Той е защищавалъ стария законъ, а не това, което вие гласувахте.

Д. Нейковъ (с. д): Че имаше ли нѣщо по-срамно, нѣщо по-позорно отъ този законъ? Имаше ли нѣщо друго, противъ което българскитѣ Парламентъ, българскитѣ народъ да е негодувалъ, да е протестиралъ най-много? Не бѣше ли това противъ избирателния законъ на Стамбулскитѣ?

С. Омарчевски (з): Нищо вѣрно нѣма въ това.

А. Буковъ (з): Никога българскитѣ народъ не е протестиралъ срещу този законъ. Протестирате вие, защото сте една шепѣ.

Д. Нейковъ (с. д): Не само че е протестиралъ народътъ, но вашитѣ представители въ 1927 г. се подписаха подъ една изборна платформа за коригиране, за измѣнение на този реакционенъ избирателенъ законъ. Подъ тая платформа стоятъ подписитѣ на Георги Марковъ и Константинъ Муравиевъ — единъ отъ днешнитѣ министри. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

А. Буковъ (з): Георги Марковъ го нѣма сега.

П. Попивановъ (з): Вие кажете, какъвъ смисълъ имаше корекцията?

Г. Стояновъ (з): Вие гласувахте за сегашния законъ, защото той ви обезпечи петъ мандата.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Кажете, защо гласувахте за сегашния законъ?

А. Бояджиевъ (раб): Защото сѣмъ ибрици — затуй!

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! Въ нашитѣ разногласия се мѣси единъ шпионинъ, единъ доказанъ шпионинъ на Демократическия сговоръ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Бояджиевъ (раб): Вие сте шпионска партия!

Д. Нейковъ (с. д): Това е единъ шпионинъ, който е давалъ доклади на полицията, за да предава своитѣ другари! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ работницитѣ) Това е г. Асенъ Бояджиевъ, въпрѣки неговото опровержение! Г. Асенъ Бояджиевъ е изобличенъ отъ своя бившъ другаръ Димитъръ Чичовски, който му казва, че той го е предалъ, за да изкупи отъ г. Ляпчевъ и отъ неговата полиция своята лична свобода.

А. Бояджиевъ (раб): (Възражава нѣщо)

С. Димитровъ (раб): Вие сте кръвопийци!

Д. Нейковъ (с. д): Нѣма по-голъми кръвопийци, нѣма по-голъми виновници за нещастията на българския народъ отъ вашата агитация за насилия, за тероръ и отъ вашитѣ непосредствени, лични действия и насѣсквания.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

К. Лулчевъ (с. д): (Къмъ работницитѣ) Вие сте пандури. Това е унижително! (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Моля, г-да, това, което сега говорите, нѣма нищо общо съ законопроекта.

К. Лулчевъ (с. д): (Къмъ работницитѣ) Вие честѣта си продавате!

А. Бояджиевъ (раб): Вашата партия е шпионска!

Д. Нейковъ (с. д): Вие сте шпионинъ, Вие сте предали Вашъ другаръ! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

К. Лулчевъ (с. д): (Къмъ А. Бояджиевъ) Ти, ти предаде другаря си, шпионино!

А. Бояджиевъ (раб): Ако има шпиони, тѣ сѣмъ въ Широкосоциалистическата партия.

Д. Нейковъ (с. д): Ти, ти си шпионинъ! Вие и сега сте въ ролята си — помагате на реакцията. Вие сте поддържали най-реакционнитѣ режими въ България; вие сте поддържали най-голъмитѣ насилия въ България; вие сте лочили работническа и народна кръвъ; вие и днесъ не се оставяте отъ своитѣ агитации за насилия и отъ своитѣ провокации. Вие сте кръвопийци! (Глъчка)

И. Василевъ (д): Вие едно да ми кажете — защо вашиятъ другаръ въ Англия, Макдоналдъ . . .

Д. Нейковъ (с. д): Много лошъ примѣръ дадохте съ тия апострофи още отъ самото начало — да създадете една нетърпима атмосфера, която да ни отклони отъ възможността да направимъ нѣщо полезно по законопроекта, който се внася отъ г. министъра на финанситѣ. За това азъ не съмъ виновенъ.

(Пререкаание между К. Лулчевъ и А. Бояджиевъ)

К. Лулчевъ (с. д): Провокаторитѣ и шпионитѣ нѣматъ право да говорятъ!

А. Бояджиевъ (раб): Ако има зло въ България, това е Социалистическата партия и всичкитѣ нейни детективи и шефове на детективитѣ, каквито сѣмъ Янко Сакъзовъ, Коста Лулчевъ и тоя, който приказва. (Сочи Д. Нейковъ) (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

Д. Нейковъ (с. д): Я да поразправишъ нѣщо за Георги Димитровъ, за Василъ Коларовъ и всички твои учители, на които ти си само едно мекере, единъ ибрикчия! Тѣ покриха България съ безкрѣстни гробове и избѣгаха най-позорно, за да спасятъ своята кожа!

А. Бояджиевъ (раб): Но вие бѣхте палачитѣ и кляхте работническото.

Д. Нейковъ (с. д): Когато държавата посегна да се защищава съ своитѣ соѣдства, вашитѣ водители избѣгаха най-позорно. Срамно!

А. Бояджиевъ (раб): Вие кляхте народа.

Г. Костовъ (раб): Вие кляхте българското работничество.

Д. Нейковъ (с. д): Вие го кляхте. Вие и днесъ подготвяте бунтове, проповѣдвате въстания; вие и днесъ сте другари на Кюфарджиевъ.

А. Бояджиевъ (раб): Вие сте детективи.

Г. Костовъ (раб): Вие и сега сте детективи.

Д. Нейковъ (с. д): Вие сте били винаги подлещи.

А. Бояджиевъ (раб): Вашата роля е да провокирате.

Д. Нейковъ (с. д): Вие нѣмате куража да изповѣдате, че Кюфарджиевъ и Георги Костовъ сѣмъ едно и също нѣщо. Конспиратори, подлещи! (Възражения отъ работницитѣ. Шумъ)

А. Бояджиевъ (раб): Това се казва агентъ-провокачество!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Моля, г-да, стига сте пререкавали. (Пререкаания между К. Лулчевъ и работницитѣ) (Продължително звъни)

Г-да! Да пристѣпимъ къмъ разглеждане на въпроса — оставете разправитѣ!

И. Василевъ (з): Нека види работническото, какви хора го представляватъ тукъ. Тежко и горко, ако дойде единъ день да ни управляватъ! Вижда се какъ ще управляватъ

България! Това се отнася и за единия, и за другия. (Сочи работниците и социалдемократите)

А. Бояджиев (раб): (Към мнозинството) Вие съ куршуми ни управлявате. Вие ни биете и убивате!

А. Капитанов (з): А въ Русия вие какво правите?

Г. Костов (раб): Вие продължавате системата на тия (Сочи сговористите). По нищо не се различавате от тях. (Пререкание между Н. Кемилев и А. Бояджиев)

Н. Кемилев (д. сг): (Към А. Бояджиев) Ти ще мълчиш! Агент-провокаатор! (Голѣма глъчка)

Председателстващ Н. Шопов: (Продължително звъни) Моля, г-да! (Пререканието между Н. Кемилев и А. Бояджиев продължава) Моля, г-да!

Има думата г. министърът на финансите.

Министър С. Стефанов: Г. г. народни представители! Азъ мисля, че назначението на Парламента не е да създава зрелища, а да се занимава съ една сериозна работа, за каквато сме повикани тукъ всички. Азъ апелирамъ къмъ всички народни представители, да бждатъ търпеливи и взаимно да се уважаватъ, за да се даде възможност на ораторитъ да се изказватъ отъ трибуната. Азъ апелирамъ още веднѣжъ и ви моля да имате едно взаимно уважение всички, за да може да се върши работата, за която сме повикани тукъ.

Председателстващ Н. Шопов: И азъ приканвамъ г. г. народнитъ представители къмъ изпълнение на своитъ задължения и на правилника. Г. Нейковъ има думата. Предиупреждавамъ господата (Къмъ работниците), че, въ изпълнение на правилника, ще пристѣпна къмъ наказание на тѣзи, които ще прѣчатъ на разискванията.

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! За потвърждение на моята мисль, че правителството избѣгва въпроситъ въ тѣхната пълнота и същина, както ви казахъ, служи настоящиятъ законопроектъ. Той засѣга само единъ отъ най-голѣмитъ въпроси на българския животъ; това е чиновническиятъ въпросъ.

Правителството, обаче, избѣгва да каже своето мнение, своето становище, своя, бихъ казалъ, общъ планъ върху съкращенията на учрежденията и на отдѣлни длѣжности, за да можемъ ние всички да добиемъ една обща представа за действителното положение, въ което се намира нашиятъ бюджетъ, отъ една страна, и за да видимъ, отъ друга страна, като народни представители, какъ по-правилно ще трѣбва да разпредѣлимъ жартвитъ, които трѣбва да се направятъ отъ всички страни за смекчение на стопанската криза, която бушува напоследѣтъ въ нашата страна.

Правителството, отъ друга страна, избѣгва да засегне също така много сериозния въпросъ за назначението и уволнението на чиновницитъ, за тѣхния цензъ, за тѣхния стажъ, за начина на тѣхното повишение. То си прави оглушки по този голѣмъ въпросъ, който тревожи, ето вече години, българския общественъ животъ, който смущава и трови българскитъ държавни служители и по който въпросъ то предпочита да върви по отпъканата пътека на партизанството. И днешното правителство продължава да дѣли чиновницитъ на наши и на ваши; нашитъ — да облагодетелствува, да настанява на служби, безъ цензъ, безъ много церемонии, а чуждитъ — да бждатъ посрѣдъ зима най-партизански уволнявани и изхвърляни на улицата. (Възражения отъ мнозинството)

Правителството, г. г. народни представители, избѣгва да се произнесе по единъ другъ много голѣмъ въпросъ, свързанъ съ чиновническия въпросъ — това е въпросътъ за пенситъ. Знае се, че най-голѣмиятъ тормозъ на българския държавенъ бюджетъ — това е пенсионниятъ въпросъ. Въ България има повече отъ 45.000 пенсионери. За тия 45.000 души пенсионери преди година, зная, се изразходваха повече отъ 800.000.000 л., а може би тоя разходъ днесъ да е стигналъ и надхвърлилъ милиарда, когато въ държавния бюджетъ отъ пенсионнитъ удържки на чиновницитъ постѣпватъ ежегодно не повече отъ 350 до 400 милиона лева. По отношение само на чиновническитъ пенсии българската държава въ своя бюджетъ ежегодно остава съ нѣколко милиона лева — съ крѣгло 600—700 милиона лева — открита. Правителството предпочита да замаже сега раната, да намѣри срѣдства и задоволи чиновницитъ за месецъ-два-три, като изпуска изъ предъ видъ, че тази палиативна мѣрка не ще подобри нито положението на чиновницитъ, нито положението на държав-

ния бюджетъ. Ямата, която ще закриете вие сега съ тия удържки, само подирѣ два или три месеца ще се открие отново и като голѣма яма ще иска отъ васъ нови кредити, нови жертви, нови срѣдства, а вие всички знаете, че държавниятъ бюджетъ вече не е способенъ да дава въ това, пѣкъ и въ други направления вече своитъ срѣдства.

Ето, г. г. народни представители, ето къде е моята мисль. Въпроситъ трѣбва да се взематъ въ тѣхната широта и пълнота. Вашитъ представители (Къмъ мнозинството) тукъ, въ Народното събрание, въ миналото като опозиционери, когато сѣ дебатирани тия въпроси, като мене днесъ, сѣ искали тѣ да бждатъ поставени и разрешени по-радикално, по-рационално. Ето това е моята мисль, срещу която азъ се надѣвамъ, че никой отъ васъ не би трѣбвало да има нищо, ако иска да остане вѣренъ на своята политика, на своитъ обещания, дори на своята привѣрзаностъ къмъ правителството.

Г. г. народни представители! Всички признаватъ, че има нужда отъ икономии и съкращения. Това е безспорно; върху този въпросъ нѣмаме споръ. Всички отъ друга страна признаваме, че трѣбва да се правятъ жертви, за да може и държавата и народъ да бждатъ спасени.

До тукъ всички сме единодушни. Обаче отгукъ нататкъ, когато посегнемъ да разрешимъ въпроса кой какви жертви да прави, ние веднага се различаваме. Ние, социалдемократитъ, . . .

С. Димитровъ (раб): Социалпредателитъ!

Д. Нейковъ (с. д): . . . не веднѣжъ сме поддържали, и тази вечеръ отъ трибуната на Народното събрание пакъ подчертаваме, че жертвитъ ще трѣбва да се правятъ само отъ ония, които иматъ, че може да става дума да се правятъ удържки само отъ онѣзи държавни и общински служители, които иматъ нѣщо въ повече, които иматъ нѣщо излишно. Само излишното, само това, което е въ повече, трѣбва да бжде изето за общото, за цѣлото, за държавата и за народа, а снова, съ което хората преживяватъ, съ което хората задоволяватъ своитъ нужди, което разходватъ за насѣщния хлѣбъ, не трѣбва да бжде пожитнато, ако не искате да направите въ навечерието на зимата едно жестоко дѣло спрямо онѣзи въ България, които сѣ били отъ освобождението на нашата страна до днесъ най-онеправдани, които сѣ живѣли най-несносно и най-тежко.

Г. г. народни представители! Въ съгласие съ тия мои разбирания, отъ името на социал-демократическата парламентарна група азъ заявявамъ, че ние сме за едни порешителни и по-радикални съкращения и икономии въ държавния бюджетъ. Ние считаме, че съкращенията по държавния бюджетъ трѣбва да бждатъ крайгѣдниятъ камѣкъ на стопанска и финансова политика. Не посегнете ли своевременно къмъ извършването на тия съкращения, за да бжде държавниятъ бюджетъ въ едни поносими за българския народъ размѣри, бждете увѣрени, г. г. народни представители, че вие ще бждате спѣнати по-нататкъ въ вашата цѣлостна стопанска и финансова политика, дори и тогава, когато имате най-добри намѣрения да прокарате известни мѣроприятия и реформи.

Въ съгласие съ тия разбирания, ние предлагаме следнитъ икономии и съкращения: 1. царската цивилна листа да се намали отъ 6.000.000 на 3.000.000 л., . . .

Нѣкой отъ мнозинството: Брей!

Д. Нейковъ (с. д): . . . колкото е била преди 3—4 години.

Г. Костовъ (раб): Искате да минете за републиканци, но сте царедворци.

Д. Нейковъ (с. д): 2. Апанажътъ на Царицата, която живѣе въ дома на своя мѣжъ, отъ 1.200.000 годишно, да бжде зачеркнатъ като излишенъ и ненуженъ. 3. Апанажътъ на царската сестра Евдокия, въ размѣръ на 600.000 л. годишно, да се зачертае изцѣло.

А. Буковъ (з): Г. Нейковъ! Това сериозно ли го приказвате?

Д. Нейковъ (с. д): Тя е дъщеря на богатъ и състоятеленъ баща, и е срамно и позорно за една бедна държава, за единъ пропадащъ народъ, да прави благодеяния, да дава апанажъ на богати и състоятелни хора.

Нѣкой отъ мнозинството: Препоръчайте го това на Макдоналдъ!

Д. Нейковъ (с. д): 4. Представителните пари на председателя на Народното събрание да се съкратятъ съ 50%, т. е. отъ 120.000 л. годишно да се намалятъ на 60.000 л. Той е народенъ представителъ и на общо основание съ останалите народни представители ще получава своите дневни пари. 5. Представителните пари на подпредседателите на Народното събрание . . .

А. Буковъ (з): Да се махнатъ!

Д. Нейковъ (с. д): . . . да се намалятъ отъ по 72.000 л. годишно на по 36.000 л. годишно. 6. Министрите да получаватъ само заплатата си въ размѣръ на 20.500 л. месечно.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Защо да получаватъ и тѣхъ!

А. Буковъ (з): И тѣ да имъ се махнатъ!

Д. Нейковъ (с. д): 7. Депутатските дневни пари на министрите да се съкратятъ изцѣло. 8. Да се съкратятъ и тѣхните представителни пари въ размѣръ 102.000 л. годишно. 9. Представителните пари на министър-председателя да се намалятъ отъ 150.000 л. годишно на 72.000 л. годишно или кръгло съ 50%. 10. Дневните пари на народните представители да се намалятъ отъ 400 л. на 250 л. дневно, т. е. отъ 12.000 месечно на 7.500 л. месечно, или да се съкратятъ кръгло съ 40%.

Нѣкой отъ мнозинството: А на чиновниците отъ кооперация „Напредъ“ ще се намалятъ ли заплатите?

Д. Нейковъ (с. д): Получаването на депутатски дневни е несъвмѣстимо съ получаването на пенсия. Не може никой народенъ представител да получава едновременно и депутатски дневни, и пенсия. Много често отъ трибуната на Народното събрание се приказва за правда и моралъ. Дайте примѣръ, г. г. народни представители пенсионери, за правда, за моралъ и за жертви, за да можете да искате такива жертви отъ ония, къмъ които апелирате да ги правятъ, та да могатъ да ги понесатъ по-леко и дори съ радостъ.

Нѣкой отъ земеделците: Защо досега вие не се откажете отъ дневните си?

Д. Нейковъ (с. д): Чиновническите заплати до 3.000 л. месечно не се засѣгатъ; върху тѣхъ да не се правятъ абсолютно никакви удържки, както това се иска споредъ предлагания ни законопроектъ, тъй като отъ думата на науката и отъ резултатите на опита се знае, че 3.000 л. месечно, следъ като бждатъ направени съответните удържки, сж необходимиятъ екзистенцъ-минимумъ за чиновниците, особено за ония отъ тѣхъ, които поддържатъ семейства, за да могатъ да преживяватъ и добросъвестно да изпълняватъ службата, съ която ги е натоварила държавата.

На чиновници, които получаватъ заплати надъ 3.000 л. месечно, да се правятъ следните удържки. На чиновници, които получаватъ отъ 3—4 хиляди лева, се правятъ 10% удържки само върху четвъртата хиляда; първите 3.000 л. се освобождаватъ като екзистенцъ-минимумъ, както се освобождаватъ на всички чиновници, които получаватъ до 3.000 л. Следователно, на ония чиновници, които получаватъ между 3 и 4.000 л., имъ се правятъ 10% удържки върху първата хиляда следъ 3.000 л., значи 100 л. На чиновници, които получаватъ отъ 4 до 5.000 л. месечно, да се правятъ удържки: 10% на първата хиляда следъ 3.000 и 20% на втората хиляда, или 100+200, всичко 300 л. месечно. На чиновници, които получаватъ отъ 5 до 6.000 л. месечно да се правятъ удържки: 10% на първата хиляда следъ 3-тѣ хиляди 20% на втората хиляда и 30% на третата хиляда или общо 600 л. месечно и т. н., докато се дойде до заплатите на чиновници, които получаватъ 12.000 л.; на тия чиновници процентътъ на удържките на последната хиляда достига 90% или на тия чиновници се удържа общо 4.500 л. месечно и тѣ ще получаватъ 7.500 л. месечна заплата. На всички ония държавни служители, които получаватъ заплати отъ 12.000 л. нагоре, заплатите се намаляватъ безъ изключение на 8.000 л. месечно. Така че, ако се възприеме тази таблица, нѣма да остане ни единъ държавенъ служител въ България, който да получава повече отъ 8.000 л. месечно.

Н. Кемилевъ (д. сг): Въ кооперация „Напредъ“, какви заплати получаватъ?

Д. Нейковъ (с. д): Азъ ще говоря за нея, г. Кемилевъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): (Възразява нѣщо)

Д. Нейковъ (с. д): Това е една лъжа, г. Кемилевъ. Азъ съмъ говорилъ други работи.

Нашето предложение, г. г. народни представители, за сѣга всички чиновници, безъ изключение: чиновниците въ Българската народна банка, Кооперативната банка, Земледѣлската банка, мините „Перникъ“, българските държавни желѣзници и въ всички други обществени учреждения, независимо отъ това, дали сж тѣ автономни.

Ж. Маджаровъ (з): И кооперация „Напредъ“, и популярните банки, и акционерните банки. Въ вашите популярни банки директорите получаватъ крѣзовски заплати. Таквъ е вашиятъ Парпуловъ. Оплячкосватъ срдствата на народа.

Д. Нейковъ (с. д): Азъ ще се съглася веднага съ Васъ, г. Маджаровъ, за намаление заплатите и въ кооперациите. Потърпете малко!

Г. г. народни представители! Тѣзи намаления ще се направятъ въ заплатите на всички чиновници, безъ изключение — били тѣ военни, духовни или граждански. (Възразжения отъ мнозинството)

Е. Шидерски (з): И въ шарлатанията на широките отъ горе!

Д. Нейковъ (с. д): А бе, вие сякашъ сте родени на воденица и не можете да изтърпите човѣкъ да каже една мисль. Безъ да противопоставяте нѣщо сериозно, само шиканирате, само отклонявате, за да избегнете изобличенията, които ви се правятъ.

А. Буковъ (з): Г. Нейковъ! Това, което говорите, е за публично събрание, то не е нѣщо сериозно и затова хората не могатъ да Ви слушатъ.

Д. Нейковъ (с. д): Вие отъ болшинството знаете, какви сж исканията на вашите избиратели.

А. Буковъ (з): Знаемъ ги по-добре отъ Васъ.

Д. Нейковъ (с. д): Е добре, вие очакваме отъ васъ часъ по-скоро да проведете на дѣло своите обещания предъ избирателите за икономии и съкращения.

А. Буковъ (з): Бждете спокойни!

А. Кантарджиевъ (д): Г. Нейковъ! Нѣма шикании, а има миризма на демагогия. Говоришъ за галерията.

Д. Нейковъ (с. д): Ако е въпросъ за демагогия, такава направи единъ отъ министрите, който обяви чрезъ цѣлата преса въ България, че намалилъ заплатата си съ 10.000 л. месечно. Ето къде е префинената демагогия. Това не е опровергнато и до днесъ.

А. Буковъ (з): Кой е говорилъ това?

Д. Нейковъ (с. д): Това го каза г. министъръ Георги Йордановъ.

А. Буковъ (з): Кога е заявилъ г. Георги Йордановъ, че е намалилъ заплатата си съ 10.000 л. на месецъ?

Д. Нейковъ (с. д): Има си хасъ да отречете това! Но на васъ, земеделците, азъ мога да прочета предложенията на вашата парламентарна група отъ м. януарий миналата година, направени отъ г. д-ръ Бешковъ и отъ бѣлослатинския народенъ представител г. Тончо Мечкарски . . .

П. Попивановъ (з): Прочетете речта на Кръстю Пастуховъ.

Д. Нейковъ (с. д): Не се ли считате вие, земеделците, ангажирани съ онѣзи искания, които вие сте представили туку отъ трибуната на Народното събрание, като опозиционери?

А. Буковъ (з): Г. Нейковъ! Вие още не знаете исканията на болшинството. И ако Ви възразяватъ, то е заради това, защото смѣтатъ, че говорите несериозни работи.

Д. Нейковъ (с. д): Фактътъ, че вие възразявате, показва, че сте се отказали отъ Вашите искания.

А. Буковъ (з): Нищо подобно.

Д. Нейковъ (с. д): Съ това само Вие подчертавате правилото въ българския животъ, че въ опозиция се приказва и иска едно, иска се невъзможното, а когато се дойде на власт не се прави абсолютно нищо отъ онова, което се е искало.

А. Буковъ (з): Г. Нейковъ! Тръбва да разберете едно: че ако Вие говорите сериозно, всички ще Ви слушатъ. Но понеже Вие още отъ началото почнахте съ несериозни работи, никой не желае да Ви слуша. Вие говорите тукъ за вестниците, а не за Парламента. Тамъ е работата.

Д. Нейковъ (с. д): Азъ знаа, че моитѣ предложения Ви поставятъ въ много тѣсно положение. Тѣ Ви демаскиратъ.

А. Буковъ (з): За да говорите Вие за отказване отъ пенсия, трѣбва първомъ да декларирате, че се отказвате отъ заплатата си въ кооперация „Напредъ“, и тогава да говорите. Приказки разправяте.

Д. Нейковъ (с. д): Не получавамъ никаква заплата отъ „Напредъ“. Знаа, че Васъ демаскирамъ, но какво да правя, когато рано или късно истината ще трѣбва да Ви се каже въ очитѣ. Стига демагогия, стига непочтеностъ, стига непоследователностъ! Приложете програмата си! — Народътъ иска това.

А. Буковъ (з): Истината я знаемъ по-добре отъ Васъ. Азъ щѣхъ да приема всичко това, което говорите, ако бѣхте декларирали, че Вие се отказвате отъ заплатата си въ кооперация „Напредъ“.

Д. Нейковъ (с. д): Вие лъжете и правите диверсия. Това което сте проповѣждали, и това, което сте обещавали на народа, когато сте били въ опозиция, дайте му го сега, когато сте на власт!

А. Буковъ (з): Коего сме обещали, ще го изпълнимъ.

А. Капитановъ (з): Ако го предложимъ тѣй, както ние искаме, вие нѣма да го гласувате, г. Нейковъ.

П. Попивановъ (з): Вие не сте чули още нашитѣ предложения. Ако желаете да приложимъ резолюциитѣ на дружбитѣ, ние сме готови. Но вие първи ще се противопоставите и ще кажете, че е дружбашка демагогия!

Б. Ецовъ (д): (Къмъ Д. Нейковъ) Вие говорите едно, а вършите друго.

Д. Нейковъ (с. д): Ние искаме и настояваме да изпълните обещанията си. Г. г. народни представители! Минавамъ на въпроса за пенсията. Пенсии трѣбва да се даватъ само за старостъ, за инвалидностъ, за неджавостъ и за неспособностъ на стари години да си изкарва прехраната. Срамота и позоръ е здрави, млади, силни, годни за работа 35—40 годишни или 45 годишни мъже и жени да получаватъ пенсии отъ държавата и едновременно да иматъ приходи отъ друга странична работа.

Б. Ецовъ (д): Вие бѣхте най-много за пенсията.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Д. Нейковъ (с. д): Азъ и сега съмъ за пенсията. Ако слушате какво говоря, ще разберете що искамъ, но изглежда, че моитѣ думи ви жилиятъ, ви парятъ и ви каратъ да подскачате отъ мѣстото си.

Г. г. народни представители! За да можемъ и по въпроса за пенсията да внесемъ една регула, ние предлагаме, щото на всички изслужили за пенсия държавни служители, които иматъ другъ месеченъ приходъ до 5.000 л., пенсията имъ да се намали наполовина, а на всички ония, които иматъ други приходи надъ 5.000 л. месечно, пенсията имъ да се из земе изцѣло за въ полза на държавата, респективно на Пенсионния фондъ. Азъ знамъ какви формални възражения ще ми направите, азъ знамъ онова, което се казва — че пенсията е едно придобито право, че за пенсията сѣ правени удържки. Обаче, въ тежки дни, каквито преживяваме, въ дни, когато трѣбва да спасяваме държавата отъ бедственото и положение, мене ми се струва, че никакви формални съображения, закони и закончета не могатъ да спратъ добрата воля на Народното събрание и на правителството да спасятъ държавата и народъ.

С. Патефъ (з): Г. Нейковъ! Професионалнитѣ организации, които вие водите, застъпватъ ли това гледище?

Д. Нейковъ (с. д): Да, застъпватъ.

С. Патефъ (з): Съмнявамъ се. Професионалнитѣ организации не могатъ да застъпватъ това гледище.

Д. Нейковъ (с. д): Драги колега! Когато народниятъ представител отъ трибуната на Народното събрание предявява известни искания, мене ми се струва, че той държи смѣтка за всички ония възможности, въ които се движи нашата държава, и че той предварително е преценилъ онова, което предлага да се приеме, отъ гледна точка интереситѣ на държавата и отъ гледна точка интереситѣ на ония обществени слоеве, които се засѣгатъ. Азъ знаа, че ще има нѣкои, които ще недоволствуватъ, но това не ме смущава. Какъ ще оставимъ пенсията на ония, които сѣ директори на частни банки, адвокати и пр. и получаватъ по 15—20.000 л. месечно, а женигъ имъ получаватъ своитѣ пенсии, защото сѣ били 15 години учителки. Питамъ ви азъ, ще се смутите ли отъ това, . . .

С. Патефъ (з): Азъ затуй Ви питамъ, понеже Вие рѣководите тия професионални организации, съгласни ли сѣтъ съ това гледище?

Д. Нейковъ (с. д): . . . и нѣма професионална организация, която ще ви каже, че не бива да отнемате тая пенсия? Очевидно е, че на ония граждани, които иматъ други приходи, пенсията имъ трѣбва да бѣда или преустановени, или значително намалени.

П. Попивановъ (з): Г. Нейковъ! Той (Сочи С. Патефъ) не отрича това, но иска да Ви изобличи, че предъ професионалнитѣ организации Вие говорите друго.

Д. Нейковъ (с. д): Ако има нѣкои, които най-много да сѣ изобличавани, но които да не чувствуватъ това, това сте вие, които крикате и не давате възможностъ да се приказва. Азъ дадохъ внимание на апострофа на моя старъ приятелъ г. Патефъ и му отговарямъ.

П. Попивановъ (з): Ние не сме далечъ отъ Вашето мнение.

Д. Нейковъ (с. д): Тогава, какво искате? Да създаваме скандали, да създаваме сцени?

А. Буковъ (з): Това, което говорите, смѣтаме го несериозно.

Д. Нейковъ (с. д): Ахъ, че сте сериозенъ Вие съ тази бѣла кърпичка въ джобчето и съ манталитета на Вашето земледѣлие въ саксия! (Ржкоплѣскания отъ социалдемократитѣ и нѣкои сговористи) Ако имамъ фотографически апаратъ, ще Ви фотографирамъ така, както сте много сериозенъ.

А. Буковъ (з): Кърпичката не ми бърка да бѣда земледѣлецъ, но азъ не мога да разбера какъ единъ сериозенъ човѣкъ като Васъ, излиза да приказва глупости отъ трибуната! Азъ само на това се очудвамъ.

Д. Нейковъ (с. д): Щомъ Вие сте сериозенъ човѣкъ, ето Ви вратата — излѣзте, а мене ме оставете тукъ да приказвамъ.

А. Буковъ (з): Вие говорите нѣща, за които сте убедени, че нѣма да станатъ, но Вие ги приказвате, за да може, следъ като излѣзете вънъ, да кажете, че голѣмата Широко-социалистическа партия направила нѣкои предложения въ Парламента!

Д. Нейковъ (с. д): Вие по себе си ли знаете това?

А. Буковъ (з): Не, по Васъ. Азъ трѣбваше да дойда въ Парламента, за да Ви чуя и разбера колко Ви е умътъ!

П. Попивановъ (з): Нали сѣ братовчеди съ работниците — приличатъ си.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да!

Д. Нейковъ (с. д): Ами кой въ миналата Камара правѣше тукъ смѣтка за заплатитѣ на министритѣ, като ги изчисляваше въ килограми ечемикъ? Кой правѣше смѣтка,

че един министър на Сговора получавал 1.000 кгр. ечемик на ден? Не бяхте ли вие, земеделците! (Смъх върху сговористите) Не е ли това мръсна демагогия, не е ли това шарлатания, не се ли чувствувате изобличени? Защо мълчите?

А. Буковъ (з): Ние ще си кажем думата.

Ж. Маджаровъ (з): (Към Д. Нейковъ) Да не би да искаш да те направим мъченик? Искаш да те предизвикаме.

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ много съжалявамъ, че ме предизвиквате тъй да говоря. Но сега минавамъ къмъ единъ въпросъ, който също така ни интересува твърде много и по който нѣкои отъ васъ, поради нетърпение и приобзраностъ, ми направиха не нужни апострофи. Това е въпросътъ за държавната намѣса въ банките, въ кооперациите — чувате ли, и въ кооперациите — и въ популярните банки, и въ Съюза на земеделските кооперации, въ всички индустриални и търговски предприятия, където трѣбва да се тури една регула въ разходите, които се правятъ тамъ. Трѣбва веднажъ завинаги да се простимъ съ мисълта, че частните банки харчатъ свои частни срѣдства. Трѣбва веднажъ завинаги да разберемъ, че ония, които управляватъ частни банки, банките не сѣ тѣхни. Тѣ управляватъ обществени пари, въ най-чести случаи тѣ управляватъ влоговетъ на десетки, стотици и хиляди дребни български спестители. И държавата, следователно, не може да се дезинтересира отъ живота и отъ политиката на тия учреждения, които влияятъ върху нашия стопански животъ. Нима ще се намѣри нѣкой отъ васъ, който да каже съ спокойствие: „Нищо отъ това, че известенъ директоръ на частна банка получавалъ месечно 50.000 л. Има банката, дава му ги. Нищо отъ това, че дадена банка, вмѣсто единъ директоръ, има двама, трима или петима директори. Банката има срѣдства, плаща имъ“. Г. г. народни представители! Мина времето, когато можеше да се мисли така. Банките харчатъ не свои собствени пари, банките харчатъ срѣдствата на нашето народно стопанство. Голѣмите заплати, които банките харчатъ за своите чиновници, за своите управителни съвети, за своите директори, за своите провѣрителни съвети, се взематъ отъ голѣмите лихви, които тежатъ върху гърбоветъ на българския търговецъ, на българския земеделецъ, на българския занаятчия, въобще въ края на краищата, тежатъ върху българския стопански животъ. Следователно, г. г. народни представители, нашето предложение за икономии, за вмѣшательство, за ограничение, за максимални заплати отъ 7.500 л., засѣга и всички банки, индустриални и търговски предприятия, акционерни дружества, кооперации и кооперативни съюзи, търговско-индустриални камари, държавни параходни дружества, управителни и провѣрителни съвети на всички видове частни предприятия. И тамъ държавата трѣбва да се намѣси и да каже: не може да се харчи безмѣрно много, не бива никой тамъ да получава заплатата по-голѣма отъ 8.000 л. месечно. И тамъ трѣбва да се направи ограничение въ размѣра на заплатите, за да се внесе успокоение въ редоветъ на българското общество, което изнемогва, въ срѣдата на българския работникъ, занаятчия и селянинъ, които едвамъ изкарватъ своята прехрана и чийто залькъ и трудъ се изтрѣгва, за да се дава възможностъ на всевъзможни банки и голѣми търговски предприятия да ги харчатъ, да благоденствуватъ, да гуляятъ за смѣтка на широките народни маси.

Г. г. народни представители! Азъ зная, азъ почувствувахъ вече отъ вашите апострофи, че това, което предлагамъ, за едни се струва демагогия, а за други е неприятно. Да, г. г. народни представители, неприятно е, мъчно е, ще имате маса неприятности, докато въведете известна реорганизация въ службите и докато направите известни съкращения въ бюджета на държавата, на общините, на окръжитѣ, включително и на частните предприятия, за които азъ ви споменахъ тукъ.

Д. Апостоловъ (д. сг): Неосъществимо е за частните предприятия. Практически какъ ще го направите?

Нѣкой отъ мнозинството: Не е много мъчно.

П. Стоевъ (раб): Чрезъ национализация.

Д. Нейковъ (с. д): Азъ бихъ се спрѣлъ да ви кажа, че е много осъществимо. Напр., въ Германия, следъ голѣмия крахъ на Донатбанкъ, държавата прокара една реформа чрезъ единъ декретъ на председателя на германската република, споредъ който декретъ се допускатъ вмѣ-

шателството и контролътъ на държавата въ живота на банките. Защото, както ви казахъ, държавата не може да се дезинтересира отъ катастрофите, които банките предизвикватъ чрезъ своя фалитъ и чиято лоша политика, чиято грабителска политика дава отражение върху стопанския животъ на страната. Ако една Германия прави това, г. колега Апостоловъ, съ частните предприятия, една Германия, която, колкото и да е въ тежко положение, все таки има голѣми, богати източници — Германия е една индустриална страна, тя е една страна съ много природни богатства — защо да не го направимъ ние въ България, която е една бедна, нещастна страна, България, въ която 90% отъ населението има много слаби приходи, население, което едвамъ се препитава? Защо ние въ България да позволимъ на чиновниците на държавната трапеза или въ автономните учреждения, или въ частните учреждения да получаватъ крѣзовски заплати отъ по 40, 50, 60 хиляди лева месечно, когато вие знаете — това е вече ноторно доказано — че днесъ българскиятъ селянинъ е онужденъ за 2 л., да си купи една шепа солъ, че днесъ българскиятъ селянинъ обикаля около полога на своята кокошка, за да вземе яйцето и съ него да отиде въ селския магазинъ или кооперация да вземе срещу него една шепа оризъ, или една шепа другъ нѣкой продуктъ, нуженъ за неговото селско домакинство.

Г. г. народни представители! Пътятъ, казахъ е тежъкъ, той е мъченъ, той ще ви създаде затруднения, но той е единствениятъ пътъ, при който се държи смѣтка за истинското положение, въ което се намира днесъ българскиятъ народъ; той е истинскиятъ пътъ, който ще ви отклони отъ партизанството и демагогията и ще ви доближи до народните маси, до ония народни маси, които именно въ името на тая политика ви дадоха своето довѣрие, което довѣрие вие, г. г. народни представители, трѣбва да оправдаете.

Несериозни сѣ — казахъ веднажъ, за да го повтора и въ края на нѣколкото думи, които казахъ днесъ — ония отъ васъ, които правятъ възражения и искатъ петитѣтки и десетилѣтки за прокарване на едни реформи. Несериозни сѣ и възраженията ви, че въ държавната каса нѣмало пари, че държавата се намира въ бедно положение. Сега ли научихте това?

А. Капитановъ (з): Трѣбваше вие да дойдете по-рано да ни го кажете.

Д. Нейковъ (с. д): Вие го знаехте много добре. Попитайте уважаемия министър-председателъ, г. Мушановъ, когато се е борилъ тукъ, въ опозиция отъ тая трибуна, или отъ тамъ, отъ банката. Не знаеше ли той тежкото положение, въ което се намира българскиятъ народъ, не знаеше ли той размѣритъ на бюджета, не е ли той поддържалъ, не е ли искалъ да се правятъ икономии, съкращения, не е ли знаелъ той срѣдствата, съ които разполага държавата?

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Знаеше, и знаеше много по-добре отъ Васъ.

Д. Нейковъ (с. д): Но ние искаме и сега да знаете, а не да си правите оглушки.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: И сега зная и по-много зная отъ Васъ. Но туй, което вие приказвате, е несериозно.

Д. Нейковъ (с. д): Вие, г. министър-председателю, когато се разглеждаше законътъ на г. Ляпчева за удържитѣ върху чиновническите заплати въ миналата Камара, лично направихте предлодения, много отъ които днесъ се съдържатъ въ тѣзи, които азъ правя.

Министър-председателъ Н. Мушановъ: И то е вѣрно.

Д. Нейковъ (с. д): И ако вие днесъ се отказвате отъ тѣхъ, ако вие днесъ правите онова, което правѣше г. Ляпчевъ, това не е ли едно несъмнено доказателство, че вие вървите по пътя на г. Ляпчевъ?

Министър-председателъ Н. Мушановъ: Не, защото ония, които засѣгамъ днесъ, иматъ здравъ смисълъ да смѣтатъ, че това трѣбва да стане; даже и ония, отъ името на които вие пледирате. Азъ ще взема думата и ще Ви кажа.

Д. Нейковъ (с. д): Въ миналата Камара Вашиятъ колега демократъ, г. Борисъ Павловъ, направилъ предложение

заплатитъ на чиновници, които сж до 2.000 л., да бждатъ освободени отъ всъкакви удържки. Вашиятъ законопроектъ днесъ казва: (Чете) „Удържатъ се временно върху заплатитъ на държавнитъ служители за месецитъ ноемврий и декемврий 1931 г., януарий, февруарий и мартъ 1932 г., както следва: върху чистата месечна заплата надъ 1.000 л. до 2.000 л.“ Ето ви противоречието.

Ж. Желябовъ (р): Животътъ поевтинъ.

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! Животътъ поевтинъ, но като поевтинъ за едни, защо животътъ не поевтинъ за други? Защо животътъ не поевтинъ за крезовцитъ въ мината „Перникъ“, защо животътъ не поевтинъ за хората въ Народната банка, . . .

Нъкой отъ земледѣлцитъ: Недейте бърза, и тамъ ще дойдемъ.

Д. Нейковъ (с. д): . . . защо не поевтинъ за хората въ Земледѣлската банка, защо той не проевтинъ за владичитъ, за патрицитъ, за генерали и за висши държавни бюрократи? Защо вие тамъ правите само 10 и 12% удържки? Дадохте ли си смѣтка, когато правите 10% удържки на единъ чиновникъ, който получава 20.000 л. месечно, колко ще му удържите месечно? Ще му удържите 2.000 л. и нему ще останатъ 18.000 л.

И. Симеоновъ (д): Г. Нейковъ! Позволете. Доколкото се простиратъ моитъ сведения, управителятъ на Народната банка днесъ получава отъ 25 до 30.000 л. месечна заплата, а не както по-рано — 100.000 л.

Д. Апостоловъ (д. сг): Не е получавалъ и по-рано толкова.

И. Симеоновъ (д): Така че недейте говори за банката. Недейте говори карламаданъ. И въ мината „Перникъ“ заплатитъ сж потрошени.

Д. Нейковъ (с. д): Г. Симеоновъ! Напълно вземамъ предъ видъ Вашата бележка и искамъ да ѝ повѣрвамъ, ако сведенията Ви сж вѣрни. Управителятъ на Народната банка днесъ взема 30.000 л. Връщамъ Ви въпроса: не считате ли Вие, че това е много и че като му направите 10% удържки и му намалите заплатата само съ 3 хиляди лева, вършите една неправда спрямо ония чиновници, които получаватъ 2.000 л. заплата и отъ нея ще имъ отнемете 200 л.?

И. Симеоновъ (д): Азъ не искамъ да Ви отговоря на този въпросъ; респективниятъ министъръ ще Ви отговори, че нѣма да намѣрите управителъ на Народната банка съ 20.000 л. заплата.

Д. Нейковъ (с. д): За чиновникъ, който получава до 2.000 л. заплата, не сте ли съгласни, че удържките отъ 100 л. сж много повече, отколкото тритъ хиляди лева за онзи, който получава 30.000 л.?

Х. Родевъ (нац. л): Извинете, че Ви прекъсвамъ, но 2% върху една заплата отъ 2.000 л. правятъ 40 л.

А. Капитановъ (з): Или по 1.30 л. на день. (Къмъ Д. Нейковъ) Вие правите демагогия съ тая работа.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. Нейковъ! Недейте отговаря!

Д. Нейковъ (с. д): Запитватъ ме, и азъ трѣбва да имъ отговарямъ.

П. Стоевъ (раб): Четиридесетъ лева — това сж 8 хлѣба.

Нъкой отъ земледѣлцитъ: Ама Вие го намирате много?

П. Стоевъ (раб): Разбира се.

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! Въпрѣки възраженията, които ми правите — азъ не се сърдя, сърди се г. председателътъ, който намира, че се отклоняваме отъ въпроса. Напротивъ, азъ смѣтамъ, че сме на въпроса.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Моля, на предмета, г. Нейковъ!

Д. Нейковъ (с. д): Г. председателю! Запитва ме г. Симеоновъ и, отъ уважение къмъ него, азъ му отговарямъ.

Азъ не се сърдя, че ме запитва г. Симеоновъ, азъ смѣтамъ, че това е едно уяснение на въпроса — и вие не бива да се сърдите.

Въпрѣки възраженията, които ми правите, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че вие не сте далечъ отъ мисълта, че ония чиновници, които получаватъ известенъ минимумъ заплата, трѣбва да бждатъ освободени отъ всъкакви удържки и намаления на тѣхнитъ заплати. Това трѣбва да стане толкова повече сега, защото се намираме въ навечерието на зимата, намираме се въ началото на м. ноемврий, когато за бедния чиновникъ сж нуждни малко повече срѣдства, за да си набави топливо, да си набави и облѣкло, да си плати и наема, да си събере зимнина, за да може да преживѣе зимата по-сносно. Смѣтамъ, че вие нѣма да откажете, че и малкото 40—50—60 л. удържки, които правите на най-беднитъ чиновници, сж отъ голѣмо значение за тѣхъ именно сега, когато поради новия законъ за закупуване и износъ на зърнени храни вие увеличихте — а може-би ще предизвикате и ново увеличение — цената на хлѣба въ градоветъ. А това увеличение цената на хлѣба съ 1 л., 1.50 л., а може-би и съ 2 л. ще отнеме на чиновниците . . .

Б. Ецовъ (д): Вие не можете да разберете тоя голѣмъ въпросъ, г. Нейковъ. Увеличението цената на хлѣба е въ зависимостъ отъ увеличената цена, по която дирекцията купува житото — за покриване загубата на държавното съкровище.

Д. Нейковъ (с. д): Азъ зная едно, че хлѣбътъ въ София преди месецъ—два бѣше 4, 4.50, а днесъ е 5.50 л. Така е и въ другитъ градове.

Нъкой отъ работниците: И 6 л.

Д. Нейковъ (с. д): И едно семейство, което днесъ купува 3 килограма хлѣбъ, дава кръгло, за хлѣбъ, дневно 5 л. повече, или месечно — 150 л. Не е ли грѣхота, не е ли жестоко, именно сега, въ навечерието на зимата, да взематъ на това семейство 40 л., които играятъ голѣма роля въ неговия бюджетъ? Ето кжде е въпросътъ. И азъ смѣтамъ, че не само вие, а и г. министърътъ на финанситъ ще се съгласи съ мене.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Какво приказвашъ, бе г. Нейковъ! Едно кафе струва 3 л. Нѣма да пиятъ $\frac{1}{3}$ кафе, за 1 л.

Нъкой отъ земледѣлцитъ: Ние се сърдимъ, че е малко, а той го намира, че е много.

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! Вие сте тамъ, (Сочи дѣсницата) на тѣзи банки, не за да приемате слѣпешката всички законопроекти. Разберете, че съ този законопроектъ се преследва една фискална цель. Има единъ недомѣкъ въ държавния бюджетъ отъ 100 и нѣколко милиона лева — точната му цифра не зная, г. министърътъ на финанситъ не я казва точно, а ни я посочва само съ общи приказки — и на г. министра на финанситъ се отдава възможность по единъ много лекъ начинъ, по пѣтя на миналото, чрезъ едни лесни съкращения, чрезъ едно намаление заплатитъ на мнозинството отъ държавнитъ служители, да постигне своята фискална цель.

Министъръ С. Стефановъ: Следватъ и законопроекти за нови приходи.

Б. Ецовъ (д): Г. Нейковъ! Говорите по въпроси, които сж съвсемъ ясни.

П. Попивановъ (з): Смѣтате ли Вие, г. Нейковъ, че, при новото повишение въ цената на хранитъ, нѣмаше да имаме хлѣба по 6 л.? Щѣхме да имаме хлѣба по 6 л., само че разликата щѣха да я взематъ лихваритъ, а нѣмаше да я вземе държавата.

Д. Нейковъ (с. д): Г. Попивановъ! Ние сме предъ една аномалия: цената на житото спада, цената на хранитъ достига до единъ минималенъ предѣлъ, а въ сжщото време цената на хлѣба се увеличава, и при това еднакво се увеличава и за работника, и за безработния, както и за богаташа-милионеръ. Ето неправдата, ето разликата, която вие не правите, ето фактитъ, които ще отегчатъ и безъ това тежкото положение не само на държавния служител, но и на занаятчиата, на бедния селянинъ, и на работника, и особено на безработнитъ маси, които въ България отъ день на день растатъ.

С. Ризовъ (з): Г. Нейковъ! Позволете ми да Ви направя единъ апострофъ. Съ този въпросъ, азъ бихъ казалъ, Вие демагогствувате. Презъ 1921, 1922 и 1923 г., когато килограмъ жито бѣше 8 л., тогавашното правителство даде на консоматора 3—4 л. килограмъ хлѣбъ. Сега, когато житото стана за производителя 2 л., нека и консоматорътъ понесе съ 1 л. по-скѣпъ хлѣбъ, за да помогне на земеделското население. Защо не протестирахте тогава, когато ние давахме 3—4 л. килограмъ хлѣбъ при 8 л. килограмъ жито, а сега протестирайте и правите голѣмъ въпросъ, за да Ви чуе консоматорътъ? Моля Ви се, Вие сте човѣкъ ученъ и почтенъ Ви считамъ — недейте демагогствува отъ трибуната на Народното събрание!

Д. Нейковъ (с. д): Вие отъ Земеделската парламентарна група ли сте?

С. Ризовъ (з): Да, отъ Земеделската парламентарна група.

Д. Нейковъ (с. д): Вие имате патентъ за демагогия, бе, колега! Демагогията въ България за други не върви. Тя е ваша марка. Нѣма по-голѣми демагози отъ васъ. Ще бѣде напразенъ трудътъ на когото и да било, да прави опитъ да демагогствува, никой не може да Ви надмине.

И. Василевъ (з): Чиновниците Ви чува вече. Направихте си политиката.

Д. Нейковъ (с. д): Бѣдете по-внимателни и по-почтени, когато апострофирате и не изпадайте въ коло.

А. Буковъ (з): Вие нѣмате хабери отъ почтеностъ.

А. Капитановъ (з): Вие повече нападате, когато казвате, че имаме патентъ за демагогия. Отъ кое се оскърбихте? Вие говорите така, защото говорите не за тия, които сѣтукъ, на тѣзи банки, а за ония, които сѣтгоре въ галериите.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. Нейковъ! Оставете личните нападки.

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! Апострофътъ, който ми направи уважаемиятъ колега отъ тамъ (Сочи земеделската група), се свежда къмъ следното. Щомъ положението на българския селянинъ — храно-производителъ е тежко — а то е тежко, защото той продава своите произведения на цена най-малко два пѣти по-малка, . . .

Б. Ецовъ (д): Отколкото му струва.

Д. Нейковъ (с. д): Моля — . . . отколкото е продавалъ преди година, две или три, или, както казвате вие, въ 1922 г., следователно, той е въ загуба, той е въ тежко положение — къмъ неговото тежко положение вие искате да сведете и положението на българския консоматоръ отъ градовѣтъ, т. е., искате да кажете: селянинътъ да не бѣде самъ въ мизерията, къмъ неговата мизерия трѣбва да бѣде сведенъ, трѣбва да бѣде понизенъ и занаятчията, и държавниятъ служителъ, а не и онзи, който има, а не и банкирнитъ, не и капиталистътъ, не и едриятъ индустриалецъ, не и онзи, който има повече, който има излишъци. Нашата теза е по-различна отъ вашата.

С. Ризовъ (з): И занаятчията, и работникътъ, и всички сѣ доволни отъ това, което правимъ.

Д. Нейковъ (с. д): Ние казваме, че трѣбва да се взематъ съответни мѣрки, да се издигне селянинътъ по-нагоре; че трѣбва да се стремимъ да го извадимъ отъ бедата, която го е сполетѣла, отъ сиромашията, която го е налѣгнала, да го поставимъ въ по-добри, по-сносни условия на живота. Ние искаме да прекършимъ върховетъ, като имъ вземемъ излишното, като имъ вземемъ премного, като имъ вземемъ ненужното. Да правятъ жертви ония, които въ България иматъ много, и които не сѣ научени никога нищо да даватъ, или онова, което даватъ, е толкова малко, че не съставлява за тѣхъ абсолютно никаква жертва.

Когато искате жертви отъ беднитъ, г. г. народни представители, дайте да заставимъ да направятъ жертви и тия, които иматъ. Дайте съ законъ да опредѣлимъ максимални заплати, а също така да опредѣлимъ и минималните заплати на държавните служители, така и на всички ония, които взематъ участие въ нашето производство, на всички работници; дайте да се погрижимъ за тежкото и отчаяно

положение на българските безработни, за които вие често пѣти обичате да приказвате, но само за да отричате, че въ България има безработни. Когато вие ми правите възражения и казвате, че е невъзможно да се намалятъ заплатитъ на голѣмитъ, на едриятъ бюрократи въ държавните учреждения, въ частните банки, Вие сте въ противоречие съ исканията на народа.

Т. Тонковъ (з): Кой ви е казалъ това, и кога чухте вие това?

Д. Нейковъ (с. д): Четете законопроекта.

Т. Тонковъ (з): После ние по този законопроектъ ще си кажемъ думата.

Д. Нейковъ (с. д): Ама Вие сте много смѣшни! Вие не знаете какво приказвате и какво искате.

А. Капитановъ (з): Това ще стане съ закона за Народната банка.

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! Вие по много въпроси си казахте думата въ разрѣзъ съ законопроектитъ, но въ края на краищата, когато председателътъ дрънне звънеца и търси мнозинство, вие си давате гласа и приемате законопроектитъ.

Т. Тонковъ (з): То е другъ въпросъ!

Д. Нейковъ (с. д): Какъ е другъ въпросъ? — Когато се изчерпятъ дебатитъ, отъ това мѣсто (Сочи председателското мѣсто) ще ви предложатъ и вие ще приемете тоя законопроектъ.

Т. Тонковъ (з): Не е така.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Признайте, че обиждате, а пъкъ отде претендирахте, че не бива да се обижда!

Д. Нейковъ (с. д): Не ви обиждамъ бе, г. г. народни представители, азъ само констатирамъ фактитъ. Ако вие не гласувате настоящия законопроектъ, азъ ще призная почтено и открито грѣшката си, ще стана и ще си оттегля думитъ. Но ако го гласувате, г. г. народни представители, какво трѣбва да помисля тогава за васъ?

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): „Ако“! Ама почакайте да видите, пъкъ тогава приказвайте.

А. Буковъ (з): Ще се направи всичко, което е разумно. Но безумия, каквито вие искате, нѣма да правимъ.

Д. Нейковъ (с. д): Така говорѣше г. Ляпчевъ отъ това мѣсто (Сочи министерската маса) Той наричаше всички тия работи безумия.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Оставете г. Нейковъ да си каже думата. Той подхвърля тукъ всевъзможни уловки, съ целъ, въ сжщностъ, да заблуждава слушателитъ. Защото отъ това, което чухъ отъ г. Нейкова, схванахъ, че той не е разбралъ съдържанието на законопроекта.

Д. Нейковъ (с. д): Я да ми го обясните!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Следъ малко, следъ като изслушае исканията на г. Нейковъ, ние ще си кажемъ думата, за да се знае, какво има въ този законопроектъ.

Д. Нейковъ (с. д): Трѣбва да откриете едно вечерно училище, г. министре, за да ни научите да четемъ и да разбираме Вашитъ законопроекти.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: За васъ това е потрѣбно, за да разберете, какво ние предлагаме и какво вие предлагате.

Д. Нейковъ (с. д): Между онова, което азъ предлагамъ, и онова, което Вие предлагате, има разлика.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Има разлика и то въ полза на онова, което ние предлагаме. Разумътъ е на наша страна, а на ваша страна е само демагогията. Ще говоримъ после.

Д. Нейковъ (с. д): Азъ се чудя, г. министре, какъ Вие, . . .

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма какво да се чудите! Вие говорите да намалимъ заплатитѣ, безъ да разбирате сѣщността на законопроекта.

Д. Нейковъ (с. д): . . . които по време на изборитѣ проявихте най-голѣмата демагогия, откакто ние сѣществуваме политически, сега дръзвате да кажете, че други демагогствуватъ.

Отъ мнозинството: А-а-а!

С. Димитровъ (раб): (Казва нѣщо)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Вижте: колегата комунистѣ иска да Ви помогне, да Ви подаде рѣка!

С. Димитровъ (раб): Вие действително сте орждия на всѣка буржоазна партия; вие сте като катраникъ на всѣка господствуваща класа.

Д. Нейковъ (с. д): Бедниятъ! Толкова ли ти стига акълътъ? Толкова знаещъ — толкова казвашъ, толкова ти заповѣдватъ господаритѣ. Ти си едно безсрамно клепало, ти си единъ мръсникъ!

С. Димитровъ (раб): (Възразява)

Д. Нейковъ (с. д): Ти си единъ безподобенъ подлецъ.

С. Димитровъ (раб): (Възразява)

Д. Нейковъ (с. д): Я си вижъ сурата!

С. Димитровъ (раб): Ти си вижъ сурата! Вие не представявате нищо за работницитѣ.

Д. Нейковъ (с. д): Ти искашъ динамитъ, ти искашъ бомби. Не се грижишъ за интереситѣ ни на държавни служители, ни на работници. Твоята целъ не е да подобрявашъ, твоята целъ не е да подпомагашъ, твоята целъ е да бунтувашъ, твоята целъ е да лѣшешъ кърви, да създавашъ нещастия, гробове, развалини въ тая страна. Твоитѣ другари, предшественици тукъ, това правѣха — правишъ го и ти. Това правѣха и Георги Димитровъ, и Василь Коларовъ — тѣ отричаха всѣкакви реформи, всѣкакви подобрения въ живота на работническата класа.

Д. Икономовъ (раб): И то не е вѣрно.

Д. Нейковъ (с. д): Тѣ искаха чрезъ бунтъ, чрезъ възстания, чрезъ кърви да създадатъ социалната революция.

П. Стоевъ (раб): Единъ въпросъ, г. Нейковъ. Знаете ли, че той (Сочи С. Димитровъ) е текстиленъ работникъ отъ фабрика на г. Стефановъ?

Д. Нейковъ (с. д): Че като е работникъ, не може ли да бѣде идиотъ? Има идиоти и учени, има идиоти и текстилни работници. „Работникъ“ не е цензъ. (Възразения отъ работницитѣ)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Туй гарнитура ли е, г. Нейковъ?

Д. Нейковъ (с. д): Като нѣма пипе въ главата, може да бѣде какъвто ще!

А. Буковъ (з): Добре ви натискатъ тѣ. И съ право.

Д. Нейковъ (с. д): На една кола грѣнци, трѣбва една тояга. Толкова е тѣхната работа.

П. Стоевъ (раб): Вашата терминология Ви достатъчно излага, г. Нейковъ!

Д. Нейковъ (с. д): Ако вие (Къмъ работницитѣ) сте вече въ съзнание, ако малко сте се позасрамили отъ това, което говорите, ако сте извели поука отъ него, българскиятъ Парламентъ и българскиятъ работенъ народъ само ще спечелятъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни).

Д. Нейковъ (с. д): Но вие тукъ, откакто се е открило Народното събрание, не преставате да провокирате, да обиждате, да хвърляте най-клеветнически и обидни епитети спрямо всѣки, който каже една дума.

П. Стоевъ (раб): (Възразява нѣщо)

Д. Нейковъ (с. д): И когато на васъ ви се отговори, вие го чувствувате, както сега. Азъ вземамъ актъ отъ това, че ви е мѣчно. (Възразения отъ работницитѣ) Да, така е, мѣчно ви е!

П. Напетовъ (раб): Мъртавъ конь не рита. Кой ли Ви слуша!

Д. Нейковъ (с. д): Ей го, и червенъ Петко се обажда! (Смѣхъ) Какво си въобразявате вие? Я ми кажете!

П. Напетовъ (раб): Ние представляваме работницитѣ, селянитѣ и занаятчинитѣ, а вие не представлявате никого.

Д. Нейковъ (с. д): А на васъ се смѣятъ и децата. Вие сте едно нищожно меншество въ свѣта! И ние представляваме трудящия се народъ, задъ гърба на всѣки нашъ депутатъ стоятъ по 5.300 съзнателни гласове.

Отъ работницитѣ: О-о-о!

Д. Нейковъ (с. д): Да, вие въ Русия се крепите съ насилие и тероръ, но васъ ви нѣма нито въ Австрия, нито въ Белгия, нито въ Англия, нито въ Швеция, нито въ Норвегия, нито въ Испания! Васъ ви нѣма никжде въ културния свѣтъ! Вие сте едно нищожно малцинство.

А. Буковъ (з): У насъ ги има.

Д. Нейковъ (с. д): За голѣмо съжаление, има ги въ България. Но какво отъ това? Има ги като едно насгроение, има ги благодарение на васъ, (Сочи земледѣлцитѣ) на вашата политика.

Отъ земледѣлцитѣ: А-ха!

А. Буковъ (з): Има ги благодарение на васъ, че не знаете какъ да водите работническото. Взеа ви го. Какво сме криви ние?

Д. Нейковъ (с. д): Вие гледайте себе си, гледайте своята клиентела, не плачете на чужди гробища.

А. Буковъ (з): Ние сме добре. Гледайте се вие!

А. Капитановъ (з): Отъ насъ нѣма какво да взематъ, ама отъ васъ още ще взематъ.

Е. Шидерски (з): Централчетата отъ дветѣ страни се каратъ!

П. Стоевъ (раб): Тѣ сѣ силни въ Англия.

Д. Нейковъ (с. д): Да, въ Англия работническата партия получи 7 милиона гласа, а комуниститѣ само 45 хиляди гласа — една прашичка нищожна. Тамъ сте въ презрение.

А. Капитановъ (з): Петко Напетовъ! Я му кажи какъ е въ Русия!

Д. Нейковъ (с. д): Въ Русия има насилие, тамъ се управлява съ кърви, съ партизанска полиция.

П. Напетовъ (раб): Английската флотилия демонстрира, стачкува за заплати.

Д. Нейковъ (с. д): Мълчи бе! Ти не разбирашъ нищо. Ти си седѣлъ три месеци въ Русия и не си разбралъ тамъ какво става, та ще разберешъ въ Англия какво става. Будала съ будала! (Смѣхъ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Силно звѣни) Моля, престанете съ тия разговори.

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ правя последенъ апелъ къмъ правителството, по-специално къмъ г. министра на финанситѣ, да оттегли законопроекта, . . .

А. Капитановъ (з): И тая хубава!

Д. Нейковъ (с. д): . . . толкозъ повече, че въ мотивитѣ на този законопроектъ е казано, че стѣснението за държавното съкровище ще дойде за месецитѣ януарий, февруарий и мартъ 1932 г. Въ държавното съкровище —

казва г. министърът на финансите въ своите мотиви — за месеците ноември и декември има достатъчно съсредствата, за да се изплатят пенсията. Следователно, нуждата е малко по-далечна, тя ще настъпи едва в началото на новата година. Тръбва законопроектът да бъде оттеглен и да бъде внесен малко по-късно, като бъде коригиран така, че да засегне всеобщо всички икономии и съкращения, които тръбва да се направят в бюджета на държавата, за да не свърши той с дефицит и за да се тури едно добро начало на съкращения, което да се проведе и в идущия бюджет на държавата. Тръбва законопроектът да се оттегли и да се внесе по-късно в една друга, приемлива форма, като се направят всичките необходими съкращения на службите. У нас има излишни служби, които вие още търпите, за съкращението на които още не сте се замислили, които служби струват ежеседмично десетки милиони лева на държавата.

А. Капитановъ (з): Вие ще започнете най-напред да плачете, ако започнем да ги съкращаваме.

Д. Нейковъ (с. д): Ние се оплакваме от онова безогледно партизанство, което вие вършите с държавното чиновничество, с онова уволнение на всички чиновници, които не са ваши. Вие ги таксувате като ваши неприятели, дори и тогава, когато са най-добросъвестни, а държите на служба още всички ония, които са излишни, които са неупотребни, както за държавната машинерия, така също и за общото държавно стопанство. Подобно на Сговората, вие защитавате големите бюрократи и капиталистите.

А. Капитановъ (з): Пояснете се, кои са те.

Д. Нейковъ (с. д): Г. г. народни представители! Ако вие не оттеглите законопроекта, ако въпреки всичко го гласувате в настоящата му форма, вие само ще докажете, че избирате най-краткия, най-лесния път за добиване на средства само от бедните, че посвѣгате с леко сърдце върху залька на ония, които нѣмат, за да ги огорчите още повече, за да ги хвърлите в неволи, в отчаяние. По този начин в много скоро време ще създадете недоволство в редовете на държавните служители, което недоволство, като се слѣе с онова на българските селяни и занаятчии, ще създаде оная вълна на негодувание и на отчаяние, която ще коства голяма неприятност не само на вас, като правителство, но и на България, на българския народ. (Ръкопляскания от социалдемократите)

Председателстващ Н. Шоповъ: Има думата г. министърът на вътрешните работи и народното здраве.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Вземам думата да кажа нѣколко думи по законопроекта, който тук дебатираме, без да искам да изчерпвам въпроса. Вземам думата по повод на нѣкои мисли, изказани тук от г. Нейковъ. Съ него се познаваме отдавна, и с голямо съжаление вземам думата да опровергая нѣкои негови твърдения още в самото начало, защото, неопровергнати, могат да създадат известни недоразумения.

Г. Нейковъ препоръчва други намаления на чиновническите заплати, отколкото тия, които са предвидени в законопроекта, и смѣта, че с неговото предложение за намаление на чиновническите заплати ще може да се направи добра държавна работа, въ смисъл да се подпомогне държавното съкровище, защото действително този законопроект е рожба на нуждата да се подпомогне държавното съкровище, което нѣма средства за посрѣщане на най-неотложните нужди.

Намалението на заплатите се продиктува от положението на фиска от една страна, а от друга страна от общото стопанско положение на страната. Всички знаете, че държавата е отрупана с бюджетни дефицити, оставени от миналото, едно, и второ, че тя е в невъзможност да събира достатъчно приходи, достатъчно постъпления, за да посрещне своите настоящи текущи нужди, вследствие на което се наложи едно съкращение от една страна на разходите, а от друга страна на службите и на самите разходи на заплатите. Ако продължават разходите на държавата въ този темп, въ който са правени досега, ако се приключи бюджетното упражнение така, както се приключи до м. м. октомври и ноември, ако не вземем извънредни мѣрки — а между тия извънредни мѣрки е и тая, която се препоръчва с тоя законопроект — ние ще привършим годишния бюджет за 1931/1932 г. с един дефицит не по-малко от 1.400.000.000 л. Това трѣбва да се има предъ вид, когато се обсъждат

подобни законопроекти и подобни мѣрприятия. Следователно, ние сме длъжни да наваксае от нѣкъде дефицита; ние сме длъжни да намѣрим средства, които да ни дадат възможност да избѣгнем голѣмия дефицит и, понеже сме въ срѣдата на бюджетното упражнение, евентуално да приключим нашия бюджет с възможния най-малък бюджетен дефицит.

Реформата, която се предлага вамъ, е преди всичко една реформа, която трѣбва да стане моментно, веднага, с оглед на времето, което тече и с което ние не можем да разполагаме извънредно много. Вие знаете, че ние имаме не повече от пет месеца до изтичането на бюджетната година, или малко повече до приключването ѝ до 30 юний; въ всѣки случай, до края на бюджетната година — 1 април — ние имаме извънредно малко време, за да можем да наваксае средствата и да намалим дефицита. Тая реформа, която се предлага, е една реформа, която се налага от момента и тя трѣбва да стане, както казахъ, бързо. Ние трѣбва да намѣрим начини, които — без да има нужда от голѣми разучвания — приложени, да дадат известни резултати.

Д. Нейковъ (с. д): Тамъ е грѣшката, че това се прави безъ разучвания.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Единъ от тия начини е намалението на чиновническите заплати по път, който е очертан въ внесения законопроект. Г. Нейковъ иска да прокараме същата тази система, обаче той излиза от съвсемъ други предпоставки. И азъ искамъ да бѣда откровенъ спрямо моя иначе добъръ приятел, г. Нейковъ, с когото дълги години сме се борили тукъ, въ Камарата, и сме търпѣли голѣми неволи; азъ искамъ да бѣда откровенъ и да му кажа, че той е въ голѣмо заблуждение, ако нѣма умисълъ да демагогува. Той трѣбва да признае или че демагогува, или че е въ заблуждение, защото този законопроект, който е внесен, има за целъ да направи едно съкращение на разходите с около 150 милиона лева. Само толкова. Такава е икономията, която ще се получи чрезъ намалението на заплатите.

Г. Нейковъ иска да изоставимъ всички заплати до 3.000 л., като заплати, съответствуващи на екзистенциния минимум, нуженъ за преживяване на всѣки чиновник, и намалението на заплатите да почне от 3.000 л. нагоре, като, колкото повече се качва заплатата, толкова по-голямо да бѣде и намалението и като най-голямата заплата, както каза той, бѣде 8.000 л. Обаче той признава, че има заплати и по 12.000 л.

Д. Нейковъ (с. д): Най-голямата заплата да бѣде 8.000 л.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Тѣй или иначе, той иска да трѣгнемъ от 3.000 л. нагоре, като мисли, че въ интереса на работата е намалението най-напредъ да засегне цивилната листа на царя и царстващия домъ.

Тая смѣтка, която той прави, е демагогия и нѣма да даде абсолютно никакъвъ резултат. Смѣтката, която искаше да ни направи г. Нейковъ, ако се прецени от гледище, какво ще постѣпи въ държавната хазна, ще видимъ, че тя дава много по-малка икономия за държавния бюджет, отколкото дава законопроектътъ, затова, защото болшинството от службите, преди всичко, са с малки заплати. И, ако ние освободимъ от намаление всички заплати, които са по-малки от 3.000 л., с всичкото демагогия и с цѣлия апломбъ, който имаме тукъ, ще намалимъ заплатите само на стотици, най-много на хиляда — две хиляди души чиновници, което въ резултатъ нѣма да даде една сума, която е необходима за посрѣщане дефицита на сегашния бюджет. Следователно, това, което предлага г. Нейковъ, е нецелесобразно. То е продуктъ, както казахъ, или на недоразумение, или на една демагогия — да искаме да се харесваме на всички чиновници, които получаватъ заплата подъ 3.000 л. месечно, а същевременно да изпускатъ изъ предъ видъ главната целъ, която гонимъ, а именно: чрезъ намаление на заплатите да получимъ една по-голяма сума за държавната хазна.

Г. г. народни представители! Ще трѣбва да бѣждатъ намалени заплатите на всички чиновници не по демагоски съображения, нито пъкъ с целъ да облагодетелствуваме когото и да било. Всѣки единъ ще трѣбва да даде жертва, защото преди всичко животътъ въ България е най-важниятъ. Азъ мога да спомена тукъ предъ народното представителство, че, когато бѣхъ въ Женева, тамъ се даде списъкъ на всички държави въ свѣта и се посочи, че Бъл-

гария е държавата съ най-евтинъ животъ отъ всички държави въ свѣта.

Д. Нейковъ (с. д): Народътъ блаженствува!

М. Бечевъ (д): Блаженство нѣма, никой не говори за блаженство.

Д. Нейковъ (с. д): До 21 юний не бѣше така, а отъ 21 юний насамъ е така!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Оставете какво е било преди 21 юний. Гледайте какво е сега. Какво е било преди 21 юний, ние сме казали тогава, поддържаме го и сега. Важно е, че въ България има единъ евтинъ животъ, за което трѣбва да се държи смѣтка. Ще трѣбва да се държи сѣщо така смѣтка и за това обстоятелство, че този, който е днесъ на държавната трапеза, има сравнително повече приходи, отъ онзи, който на полето на труда изкарва своята прехрана. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Затова всички, които сѣ на държавната трапеза, ще трѣбва да понесатъ жертва. Ние знаемъ, че е извънредно несправедливо да вземемъ 200—300 л. на годината отъ единъ чиновникъ, който получава 1.000—1.500 л. месечно, но поради това, че трѣбва да намѣримъ срѣдства за покриване дефицититъ, прибѣгнахме къмъ тази мѣрка. А ако приложимъ това, което предлага г. Нейковъ, ние нѣма да получимъ не 150 милиона лева, а 40—50 милиона лева. Азъ съмъ убеденъ, че, ако назначимъ една комисия отъ Народното събрание, която да направи изчисления споредъ това, което предлага г. Нейковъ, ще видите, че нѣма да се получатъ и 40—50 милиона лева.

П. Стоевъ (раб): Отъ друго мѣсто ще търсите, г. министре.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ако можете, посочете, но едва ли ще могатъ да се намѣрятъ повече отъ друго мѣсто.

Д. Нейковъ (с. д): Вашитъ изчисления само Ви излагатъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Така че, Вие, г. Нейковъ, ако искате да помогнете на фиска, ще трѣбва да излъзете съ друго схващане и съ друга програма, а не съ тази, която ни четохте отъ трибуната на Народното събрание

Ще трѣбва сѣщо така да опровергавъ г. Нейковъ, който каза, че правителството не желало да намалява голѣмитъ заплати въ Българската народна банка, както и въ мината „Перникъ“ Заплатитъ въ Българската народна банка сѣ вече намалени единъ пѣтъ въ м. августъ и септември, . . .

Д. Икономовъ (раб): Кажете колко получава управителтъ на Народната банка.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: . . . но тѣ ще бждатъ намалени и сега, съобразно съ намаленията, които се правятъ общо за всички държавни чиновници.

Д. Нейковъ (с. д): Ако приказвахте това на 21 юний, нѣмаше да получите толкова гласове.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Но въпросътъ за намаляване заплатитъ на чиновницитъ въ Българската народна банка не може да се разреши съ този законопроектъ; той ще трѣбва да се разреши съ другъ законопроектъ. Трѣбва да изтъкна сѣщо, че автономното управление на мината „Перникъ“ е постановило едно много голѣмо и неவிждано досега въ България намаление въ заплатитъ. Това е решено и ще бжде оповестено на народното представителство. Не сме ние, следователно, които ще искаме да манкираме на нашия дългъ, когато ще трѣбва да се правятъ намаления на заплатитъ, когато ще трѣбва да се правятъ съкращения въ службитъ. Нека бжде г. Нейковъ спокоенъ и нека той по-спокойно обсъди мѣроприятията на правителството на Народния блокъ. Това правителство нѣма да манкира на своя дългъ. Едно по едно неговитъ мѣроприятія ще излизатъ предъ Народното събрание. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Това мѣроприятие на правителството, намалението на заплатитъ на държавнитъ служители, въ всѣки случай дава осезателни резултати. То е и

справедливо заговя, защото най-малко се взема, извънредно малко се взема отъ онзи, който получава по-малка, и повече се взема отъ онзи, който получава по-голѣма заплата. Това е справедливо въ днешния моментъ и противъ него ние нищо не можете да възразите. Вие искате, обаче, да покажете сега, че сте ербаи, когато говорите по единъ непристойенъ начинъ за царското семейство — за българския царъ и за българската царица и мислите, че правите държавна политика. Това е непристойно.

Д. Нейковъ (с. д): Не е истина.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Който иска да го уважаватъ, трѣбва да уважава другитъ, а най-вече трѣбва да се уважава държавниятъ глава и царскиятъ домъ.

Д. Нейковъ (с. д): Като казвамъ, че трѣбва да се намали цивилната листа, това не значи, че го обиждамъ. Азъ не говоря за личности. Азъ нѣмамъ намѣрение да обиждамъ никого.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И особено не бива да се прави демагогия около цивилната листа на държавния глава.

Д. Нейковъ (с. д): Ние не говоримъ лично нито за началникъ на отдѣление, нито за царъ, нито за владика, нито за нѣкого, а говоримъ по принципъ за намаление на голѣмитъ заплати.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Държавниятъ глава прояви много по-голѣмо съзнание, отколкото мнозина тукъ отъ лѣвицата, като прѣвъ съобщи, че намалява цивилната си листа.

Така че, г. г. народни представители, азъ вземамъ думата само да кажа, че ударътъ, който г. Нейковъ отправя срещу мѣроприятията на правителството, е единъ ударъ въ праздно пространство, и че този ударъ само свидетелствува, че г. Нейковъ преследва по-други цели отъ целитъ на Парламента и целитъ на българското правителство.

Д. Нейковъ (с. д): Следъ 3 месеца ще видимъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нашата цель е да стабилизираме финанситъ на държавата, да балансираме бюджета, да можемъ да стегнемъ стопанското положение на държавата, ще можемъ да закрепимъ стопански цѣли на народъ и цѣлата държава. Това е нашата голѣма цель и въ изпълнението на тая цель е предложенъ законопроектътъ.

Г. Нейковъ може да преследва други цели, той може да говори за своитъ партизани и за своята партия, но азъ съмъ убеденъ, че когато тѣ узнаятъ въ сѣщность резултата отъ смѣткитъ на неговата програма за съкращения и тия на нашата, ще му пишатъ лоша бележка. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

К. Лулчевъ (с. д): Никой финансовъ министъръ до сега не е получилъ добра бележка.

Д. Нейковъ (с. д): Нули сѣ получили финансовитъ министри.

К. Лулчевъ (с. д): Защото всѣ тѣ сѣ приказвали.

Д. Нейковъ (с. д): И оценката за Васъ нѣма да бжде повече отъ нула.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ не съмъ финансовъ министъръ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василъ Домузчиевъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Съ представения ни за обсъждане законопроектъ се цели да се реализиратъ известни икономии по държавния бюджетъ, за да могатъ да се посрещнатъ открити нужди на държавата, които съ обикновенитъ приходни пера на бюджета не могатъ да се посрещнатъ.

Дълга да заявя, че всѣка инициатива, която изхожда отъ правителството и която цели реализирането на икономии и съкращения по бюджетнитъ разходи, ще намѣри нашата подкрепа. Обаче азъ считамъ, че съ законопроекта, който разглеждаме сега, ние правимъ известни съкращения, безъ да реализираме икономии за самия бюджетъ. Защото този законопроектъ е само единъ малъкъ откъс-

лекъ, хвърленъ така, а не частъ отъ една цѣла, проучена система за икономии, които действително да дадатъ желания резултатъ. — уравновесяване на държавния бюджетъ.

Дълга също да подчертая, че азъ лично не съмъ доволенъ отъ начина, по който този законопроектъ е внесенъ — почти безъ мотиви. За да можемъ ние да кажемъ нашето „да“ или „не“, законопроектътъ трѣбваше да бѣде обоснованъ на една, колкото и малка, статистическа смѣтка, за да можемъ и ние да видимъ, доколко тоя законопроектъ може да оправдае своитѣ цели. На насъ не ни се дава статистика, колко чиновници има въ България, които получаватъ отъ 1.000—2.000 л., колко чиновници има, които получаватъ отъ 2.000—3.000 л., и колко чиновници има, които получаватъ отъ 3.000—6.500 л. Законопроектътъ се внесе снощи безъ каквито и да било статистически данни и по този начинъ и на най-добросъвестния депутатъ е отнета възможността да каже своето мнение и да помогне на правителството съ съвети и указания по този въпросъ. Дългъ се налагаше на правителството, респективно на г. финансовия министъръ, който внася законопроекта, да го снабдише съ цифрени данни, за да можемъ ние, които ще го гласуваме, да упражнимъ нужния контролъ, за да видимъ, доколко законопроектътъ ще оправдае целитъ, които преследва. Днесъ всички трѣбва да гласуваме законопроекта, или да откажемъ приемането му, вървайки само декларацията на г. министра, че това, което ни казва, е така. Това значи контролъ да бѣде само формаленъ, привиденъ, но не и по съществото на работата.

Н. Алексиевъ (з): Ние, българитѣ, се караме само за формата.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Азъ не държа за формата, защото съмъ най-малко отъ тия, които могатъ да претендиратъ за формализъмъ. Но, когато ще разрешаваме такъвъ единъ въпросъ, който е и социаленъ въпросъ, ние трѣбва да го разрешимъ въз основа на много по-широки данни, които азъ считамъ, че г. министърътъ бѣше длъженъ да ни ги даде.

Г. г. народни представители! Самото заглавие на законопроекта ни посочва причинитѣ, които сж заставили правителството да внесе този законопроектъ — липса на срѣдства за посрѣщане пенсийтъ на пенсионеритѣ. Това е. Други нѣкои дефицитни пера нѣма да се покриватъ съ този законопроектъ. Затова азъ и групата, отъ която изхождаме, считаме, че съ палиативи не могатъ да се излѣкуватъ такива голѣми отворени рани въ българския бюджетъ. Ние ще запълнимъ тая дупка временно — за три месеца, но следъ три месеца тя ще се отвори още по-голѣма и никакви съкращения отъ този родъ нѣма да бѣждатъ въ състояние да я попълнятъ. Защото органическиятъ недѣлгъ, на който се дължи този дефицитъ, не се отстранява. А той е, че докато въ България презъ 1916 и 1917 г. имаше около 45—47 хиляди чиновници, днесъ тѣхното число се е покачило на 97 хиляди — намалѣли отъ 127 хиляди.

Докато въ България можемъ да гледаме на службитѣ, които чиновницитѣ изпълняватъ, като на мѣста, които трѣбва да запазимъ за охраняване на партии и на партизани, като мѣнимъ лицата въ зависимостъ отъ режимитѣ, които идватъ на властъ, увѣрявамъ ви, че не единъ законъ като този, но десетъ още да внесете, всѣки месецъ да намалявате заплатитѣ, нѣма да има резултатъ.

Докато преди десетъ години имашме най-много 16 хиляди пенсионери, днесъ тѣхното число се е увеличило на 40 хиляди. Запитахме ли се поне веднѣжъ, на що се дължи това? Дали на желанието на тѣзи пенсионери да напуснатъ службата на държавата, за да хайлазуютъ и да получаватъ пенсия? Има и такива, но 80% отъ тѣхъ сж уволнени и протонени чиновници. Днесъ stabilitetътъ на нашия чиновникъ внесе разрушение въ пенсионния фондъ. Държавата, чрезъ своята управа, всѣки день усилюва тая грѣшка, вмѣсто да я коригира, и то съ единъ темпъ, който ще ни доведе до безизходно положение, може би до непоправимо положение, да не знаемъ, какво по-нататѣкъ трѣбва да правимъ.

Никое правителство у насъ досега — това трѣбва да признаемъ и да подчертаемъ — не се загрижи, дори съ рискъ да изгуби популярността си между собственитѣ си последователи, даже съ рискъ да се заличи партията му, да изпълни голѣмия и върховния дългъ къмъ народъ, къмъ държавата и къмъ подрастваще поколение, и да уреди този въпросъ, тѣсно свързанъ съ бюджета и съ въпроса за пенсийтъ на държавнитѣ служители — веднѣжъ за винаги да се тури точка и да се разреши въпросътъ за stabilitetъ на нашия чиновникъ.

Азъ и днесъ напълно сподѣлямъ думитѣ на г. Нейкова: хора здрави като камъкъ, 45 или 48-годишни, въ разцвѣта на силитѣ си, даже съ странични доходи, получаватъ по 4—5 хиляди лева пенсия, цѣлъ день клатятъ крака и играятъ на разни игри и по този начинъ провокиратъ цѣло обществено мнение, макаръ и да иматъ право да взиматъ тая пенсия, защото държавата, управлявана отъ партии и партизани, ги е прогонила отъ службитѣ, които сж изпълнявали, за да настани други, които да започнатъ отново, да се наредятъ и тѣ на държавния лочникъ, да ядатъ и тѣ и да чакатъ крайната година, за да взематъ и тѣ отъ пенсионния фондъ.

Пенсионниятъ фондъ е разграбенъ. Разграбенъ е не защото има много пенсионери, но защото не държимъ смѣтка, доколко единъ чиновникъ изпълнява добротъ въстно службата си, доколко е годенъ за нея, независимо отъ политическитѣ му убеждения, за да го държимъ да служи, докато е физически годенъ да изпълнява службата си. Особено отъ 1924 г. насамъ страшна болестъ зарази чиновничеството у насъ. Всѣки чиновникъ денонощно си правѣше смѣтка, кога ще му изтечатъ пенсионнитѣ години, и съ трепетъ слушаше за измѣненията на закона за пенсийтъ, за да види, дали не се увеличава неговата пенсия. Дойде ли му часътъ и минутата, той веднага си дава оставката, или предизвиква да го уволнятъ по разни причини, защото пенсията му, въ сравнение съ неговата заплата, е съ 100 или 200 л. на месецъ по-малка. По този начинъ ние създадохме една цѣла армия отъ пенсионери. И, ако продължаваме по този нѣтъ, скоро, може би, нѣма да стигне и цѣлиятъ държавенъ бюджетъ за помощъ на пенсионния фондъ!

А. Бояджиевъ (раб): Не е тамъ въпросътъ, а за заемитѣ отъ фондоветѣ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Азъ заявявамъ отъ тази трибуна, отъ името на нашата парламентарна група, че ние сме решително противници на тая система — да не се държи смѣтка за възможноститѣ, при които е поставена държавата да посрѣща пенсионнитѣ разходи, а да се задоволяватъ исканията на партизани, да се уволняватъ годнитѣ чиновници и да се поставятъ въ числото на пенсионеритѣ, като се замѣстватъ съ други, неподготвени или готвещи се отново да взематъ участие въ този пенсионенъ фондъ.

А. Кантарджиевъ (д): Боянъ Смиловъ за 40 дни обѣрка цѣлото си ведомство.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Не ща да говоря, г-да, но фактитѣ сж важни. Всички сме отъ единъ долъ дрѣнки!

А. Кантарджиевъ (д): Да, ама има едни сладки, а други — кисели.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Тамъ Георги Йордановъ ще каже. За отсъстващитѣ нищо лошо не се говори.

А. Кантарджиевъ (д): Има нѣкои, които ядатъ дрѣнкитѣ зелени.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): За отсъстващитѣ не се говорятъ лоши работи.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): За умрѣли не се говорятъ лоши работи, но той не е умрѣлъ, а отсъствува.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Въпросътъ, следователно, който трѣбва да бѣде кардинално разрешенъ въ свързка съ този законопроектъ, е въпросътъ за stabilitetъ на нашия чиновникъ. Дотогава, докато той може да служи, до 60-годишна възраст — тъй както съ закона за устройството на сѣдилищата е разрешенъ въпросътъ за несмѣняемостъ на сѣдитѣ — той трѣбва да бѣде несмѣняемъ. Трѣбва непременно да се създаде единъ законъ за несмѣняемостъ на чиновницитѣ. Дали ще бѣде тая предѣлната възраст — 60 години — или по-голѣма, не е важно, но да се създаде такъвъ законъ. Ако ние бихме направили това преди 10 години, азъ ви увѣрявамъ, че нашиятъ пенсионенъ фондъ, който бѣше само 250 или 270 милиона лева, щѣше да бѣде достатъченъ да покрие разходитѣ за пенсия, при условие, въ 1926 г. правителството на Демократическия сговоръ да не бѣше толкова щедро да раздава отъ държавния бюджетъ пенсия и да обѣрне пенсийтъ въ заплати, съ което още повече влоши положението на пенсионния фондъ.

В. Коевски (нац. л.): За приятели тъй приказва ли се?

Д-ръ Г. М. Димитров (з): (Къмъ В. Домузчиевъ) Не дай, Боже, да бѣше останалъ Сговорътъ на власт — Вие щѣхте да му сътрудничите, безъ да кажете нито една дума!

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Сжщиятъ щѣхъ да бѣда.

Д-ръ Г. М. Димитров (з): Нѣмаше да бѣдешъ сжщия

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Повѣрвайте ми!

А. Капитановъ (з): Ама Вие приказвате отъ името на група, която е въ коалиция съ тия, за които говорите, че сж влошили положението на пенсионния фондъ.

Д-ръ Г. М. Димитров (з): Може би, Вие лично, г. Домузчиевъ, щѣхте да бѣдете сжщиятъ, но групата Ви щѣше да бѣде друга.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): То е довгъ въпросъ. Но туй което казвамъ, азъ го казвамъ не отъ свое собствено име — това е разбирането на нашата група.

А. Капитановъ (з): Още 6 месеца ако бѣше управлявалъ Демократическиятъ сговоръ, не само фондътъ щѣше да се изчерпи, но нищо нѣмаше да остане отъ България даже.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Въ този редъ на мисли трѣбва да кажа, че, като почетехъ този законопроектъ, намѣрихъ, какво и онзи stabilitetъ поне, който досегашнитъ закони, създадени отъ бившето правителство, гарантираха, и той се отнема сега съ чл. 11 отъ този законопроектъ. Това е действително една изненада, защото у насъ нѣмаме адетъ да четемъ бюджета на държавата. Даже много народни представители — безъ да желая да оскърбявамъ нѣкого — гласуватъ за него, безъ да сж го прочели, безъ да сж се заинтересували да узнаятъ неговото съдържание. Така е било и така ще продължава. Това е единъ недостатъкъ на нашата парламентарна система.

А. Капитановъ (з): Отъ Вашата парламентарна група има ли такива?

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Но фактъ е, че въ 1931 г. Камарата постави въ бюджета една забележка, че кандидатътъ за чиновникъ трѣбва да има единъ служебенъ и единъ образователенъ цензъ. Това е едно добро начало за stabilitetъ на чиновницитъ, което трѣбваше да бѣде разширено въ самия законъ за чиновницитъ и въ другитъ закони, които уреждатъ положението на чиновницитъ, като закона за селскитъ общини и закона за окръжнитъ съвети. Обаче, безъ да се догледа отъ самото правителство, безъ да се догледа отъ смѣнитъ палати, изплащатъ се заплати цѣли шестъ месеца на хора, неотговарящи на ценза по закона за бюджета, и сега Върховната смѣтна палата поставя правителството на тѣсно като казва: всички, които сж назначени безъ цензъ, не могатъ да заематъ службитъ, не могатъ да получаватъ заплатата. — Правителството действително се вижда въ едно безизходно положение, но то можеше да вземе решение само за изплащане заплатитъ на тия хора, защото сж служили на държавата и трѣбва да имъ се плати, обаче по-нататкъ тѣзи хора не могатъ да заематъ службитъ, по силата на голѣмото желание на правителството и на народа да има stabilitetъ за чиновническия персоналъ, за да могатъ правилно и добросъвѣстно да се отпращаватъ службитъ и да се сѣсти онова страшно разхищение на пенсионния фондъ, до което го е довелъ днешниятъ нестабилитетъ на чиновническия персоналъ.

А. Капитановъ (з): Стабилитетъ! Да запазимъ правото на едни, а да го отнемемъ на други. Отнеха правото на всички секретаръ-бирници, които бѣха назначени отъ порано, а запазиха го на тѣзи, които бѣха назначени отъ Сговора.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Много пѣти сж правени опити да се стабилизируютъ чиновницитъ. Азъ си припомнямъ какъ въ 1903 г. кабинетътъ на д-ръ Даневъ прокара закона за чиновницитъ и направи чиновницитъ несмѣняеми. (Пререкания между В. Молдовъ и нѣкои зомледѣлци) Въпоследствие се суспендира тоя законъ, защото се считаше тогава, че безъ полиция

избори не могатъ да се правятъ и болшинство не може да се докара. Защо? Защото партийнитъ шабове и клубове стоеха затворени и правителствата се надѣваха само на полицейската сила, за да докаратъ тукъ свои болшинства. Ако ние стабилизираме нашето чиновничество, ако премахнемъ тази службогонска армия, която е готова да замѣсти всички днешни служители на държавната трапеза, ще дадемъ възможностъ на малкитъ и голѣми общественици да морализиратъ обществения животъ и ще освободимъ чиновницитъ отъ този страшенъ тормозъ, на който сж подложени при всѣка смѣна на правителството и тогава нѣма да става това изриване на чиновници и това изнудване съвѣстата и морала на чиновницитъ, само за да могатъ да запазятъ мѣстата си.

П. Попивановъ (з): Вие съ щикове ги изринахте на времето.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Този голѣмъ въпросъ, г. г. народни представители, е твърде важенъ и на него недейте да гледате съ лекота. Азъ съмъ се заклелъ никога да не правя демагогия отъ тази трибуна, защото тя дава само отрицателни резултати. Ако днешното правителство не иска да върши партизанство, а иска действително да уреди този въпросъ по единъ начинъ, който да отговаря на държавнитъ нужди и на държавнитъ изисквания, като се съобрази съ държавнитъ срѣдства, трѣбва да внесе единъ законопроектъ, съ който да уреди stabilitetъ на чиновничеството. Не трѣбва да вземаме хора отъ пѣтя и да ги назначаваме за чиновници, а следъ това да се издаватъ окръжни отъ нѣкои институти въ смисълъ: „Новоназначенитъ недейте ги праща на работа веднага, ами ги изведете като войници на обучение една недѣля и после ги пратете на работа; самостоятелна работа не имъ възлагайте“. Това е компрометиране и унижение на истинитъ, въ които такива чиновници сж назначени. Това е фактъ. Такива окръжни за новоназначени чиновници има по Министерството на благоустройството. Какво показва това? Това показва, че ние отиваме къмъ още по-лошо, че ние сме престанали да държимъ смѣтка за необходимостта и възможността. Днесъ, когато народътъ бедствува, ние продължаваме да живѣемъ съ идеологията на партизанина отъ преди войнитъ. Предпочитаме да задоволяваме собственитъ си партизани, отколкото да изпълнимъ дълга си. Нека тия порядки престанатъ. Нека правителството сериозно се замисли по този въпросъ и не съ палиативни закони като тоя да лѣкува тази дълбока рана, която още повече ще се увеличи, и ще бѣде невъзможно излѣкуването ѝ, ако не я лѣкуваме съ време.

Г. г. народни представители! Ще кажа нѣколко думи по съдържанието на законопроекта. Ако се вгледаме въ отдѣлитъ му членове, не може да не ни шокира обстоятелството, че този законопроектъ съдържа нѣща, които не трѣбва да бѣдатъ въ него. Какъ може да се иска разрешаването на свърхсмѣтенъ кредитъ съ единъ законопроектъ за намаляване чиновническитъ заплати? Може би ще каже нѣкой, това е нарушение на една формалност, обаче всичкитъ процесуални формалности, които сж предвидени въ различнитъ закони, сж единствената гаранция, че въпроситъ ще получатъ правилно разрешение. Въ чл. 23 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията е казано: (Чете) „Кредитътъ по чл. 22, буква „а“ се разрешава само отъ Народното събрание“. Свѣрхсмѣнитъ кредити се разрешаватъ за разходи, за които разрешенитъ по бюджета кредити се окажатъ недостатъчни. А тѣмко такъвъ е случаятъ. А чл. 22 гласи: (Чете) „Това става по реда на внасянето на законитъ. Едновременно съ това той“ — съответниятъ министъръ, въ случая финансовитъ министъръ — „е длъженъ да представи бюджетъ за приходитъ, отъ които ще се покриятъ исканитъ разходи. Въ него не могатъ да се вписватъ приходи отъ предвиденитъ въ редовния бюджетъ, освенъ ако въ действителност сж постигнали такива въ повече отъ предвиденитъ размѣри“. Въ членове 7 и 10 на настоящия законопроектъ се предвиждатъ два свѣрхсмѣтни кредита, които ще се покриватъ отъ икономии по текущия бюджетъ. Отъ гледището на закона за бюджета, отчетността и предприятията, свѣрхсмѣнитъ кредити не могатъ да бѣдатъ покривани съ икономии и съкращения, каквито сега ни се предлагатъ, защото законътъ за бюджета, отчетността и предприятията допуска разрешаването на свѣрхсмѣтенъ кредитъ само при условие, че сж налице постигнени по редовния бюджетъ, съ които ще бѣде покритъ свѣрхсмѣтниятъ кредитъ.

А. Капитановъ (з): А ние ще кажемъ въ този законопроектъ: закони, които противоречатъ на тоя законъ, се отмѣнятъ.

В. Домузчиев (нац. л. о): Щом законът за бюджета, отчетността и предприятията предвижда тая формалност, г. министърът на финансите трябва да внесе отделен законопроект за свърхсметен кредит, който ще бъде дебатиран тук, както се дебатират всички законопроекти за бюджета и който ще бъде разглеждан не от финансовата комисия, от която ще бъде разглеждан настоящият законопроект, а от бюджетарната комисия, която, заедно с Народното събрание, контролира, доколко са оправдани мотивите за внасянето на един законопроект за свърхсметен кредит, и доколко приходите, от които ще се покрие свърхсметният кредит, са действителни, или доколко проектираният икономии в редовния бюджет са възможни. Следователно, освен тоя законопроект за съкращаване чиновническите заплати, трябва да бъде внесен отделно от г. министъра на финансите и законопроект за свърхсметен кредит, въ който да предвиди приходите, с които ще покрие тоя свърхсметен кредит. Така, както ни се предлага тоя законопроект, нарушава се законът за бюджета, отчетността и предприятията.

Г. г. народни представители! Въпросът за чиновническите заплати е въпрос социален за българската държава. Надали има Народно събрание, въ което да не са се изреждали от тук оратори да говорят по тоя въпрос. Ние имаме една 90-хилядна армия чиновници, платени различно.

Съ този законопроект ни се казва, че пенсиите на пенсионерите в България не може да бъдат платени, ако не се намбрат средства. 120-ти милиони лева, които се взеха от фондовете напоследък, за да бъдат изплатени заплатите на чиновниците за м. октомври, ми се струва, са последните средства на българските фондове. Сега трябва да намбрим средства, за да платим и на пенсионерите, а тия средства ние ще ги намбрим, като намалим заплатите на чиновниците и дадем на ония, които са изгонени — пенсионерите. Привидно това е право — едините, които са замъстили другите, нека им помогнат. Но, г. г. народни представители, както и първият оратор тук каза, не може и не бива да се посъба на чиновническите заплати до един определен размер, и то не за демагогия, въ каквато можеше да бъде обвинен г. Нейков — защото неговите предложения действително бяха такива, като че ли той се е качил на небето и от нъкоя планета наблюдава българския живот....

А. Буковъ (з): От кооперация „Напредъ“, не от небето.

В. Домузчиев (нац. л. о): Трябва да направим разумни икономии, за да не би, вместо да изпишем вежди, да извадим очи. Днес за днес българският чиновник се ползува с добро име. Ние нъмаме такава поквара върѣдъ чиновниците, каквато имаме въ съседните намб държави. Азъ не знамъ въ България нъкой да се е возилъ по желѣзниците безъ пари, но въ Ромъния, Маджарско и другаде е правило; дадешъ 5 лева на чиновника и пътувашъ където искашъ. За честта на българската държава, за честта на българското племе, такива чиновници у насъ нъма, или, ако ги има, тѣ са рѣдко изключение и са шамповани отъ общественото мнение и отъ властта. Обаче, ако тръгнемъ да намаляваме заплатите, азъ се боя да не би и българският чиновник да тръгне по пътя на корупцията. Защото нека не забравяме, че надъ писаните закони отъ насъ тукъ, въ тая зала, където сме седнали охолно, безъ грижи, може би, за утрешния денъ, има единъ природенъ законъ много по-силенъ — законътъ за самосъхраната. Ако ние не дадемъ екзистенциния минимумъ на единъ чиновникъ — безъ който той не може да просъществува безъ лишения и мизерия — за да помогнемъ на държавата, бъдете увѣрени, че животътъ ще го натисне, моралътъ въ него ще бъде покрусенъ, службата ще пострада и авторитетътъ на държавните институти ще бъде разклатенъ. Ето защо и азъ моля правителството и господата отъ болшинството да се съгласятъ, щото да не се посъба на единъ екзистенциния минимумъ отъ 2 хиляди лева заплата. Какво представляватъ 2 хиляди лева за единъ чиновникъ отъ София или провинцията? Това е въпросъ на най-проста смѣтка.

А. Капитановъ (з): Вчера, като приказвахте за опрощаване на глобите, по-другояче разсъждавахте.

В. Домузчиев (нац. л. о): Вие ще му отнемете 300—400 л. За тия, които получаватъ 10.000, 8.000, 6.000, и 5.000 лева — а има нъкой, които получаватъ и 20.000 лева

— е нищо да имъ се отнематъ хилядо или две хиляди лева, но да отнемешъ частъ отъ заплатата на оня, който живѣе при най-голѣми икономии и едва посрѣща нуждите си, то значи да скъсашъ връзката му съ дълга и да го карашъ само едно да мисли: какъ да спаси себе си и семейството си. Службата, следователно, е изложена на рискъ. Той ще започне да взема тѣй, както взематъ на други мѣста, защото животътъ му казва: вземай, защото, ако не вземашъ, трябва да умрешъ; държавата не може да ти плати. Ще стане тѣй, както ставаше едно време въ турската държава, която на седемъ месеци плащаше на офицерите си, а тѣ пращаха по една година войниците въ отпускъ, за да имъ донесатъ по 50 турски лири. Дано да не стигнемъ до това положение. Затова азъ моля правителството и господата отъ болшинството да се съгласятъ, да не се закача чиновническата заплата до 2.000 лева, защото тя веднага е намалена.

А. Кантарджиевъ (д): Въпросътъ е на смѣтка, г. Домузчиев.

В. Домузчиев (нац. л. о): Ако г. министърътъ бѣше излѣзълъ съ статистика, ние можехме да приказваме повече. Въ никой случай, обаче, даже когато намалението на заплатите до две хиляди лева би дало 100 милиона лева, азъ, като народенъ представителъ, не бихъ се съгласилъ да гласувамъ, защото, като отнемемъ отъ заплатите на 80.000 чиновници, които излагаме на гладъ и мизерия, за да дадемъ на 37.000 пенсионери, ние съ това положението нъма да оправимъ — и едините и другите пакъ ще мизерствуватъ. Това значи: да не разрешимъ въпроса тѣй, както трябва да бъде разрешенъ. Други източници трябва да се потърсятъ за посрѣщане на разходите за пенсии, а не да се отнематъ отъ малките заплати на чиновниците 100 милиона лева, за да се дадатъ на пенсионерите.

Въ законопроекта азъ констатирамъ едно нееднакво третиране на българските чиновници. Въ една отъ алинеите на чл. I е казано: (Чете) „Не подлежатъ на горните удържки: чистите заплати и надниците, получавани месечно до 1.000 л. включително; чуждите подданици на държавна, изборна и обществена служба съ договоръ, както и писарите и прислужниците, чужди подданици въ българските легации и консулства, които не участвуватъ въ фонда за пенсии“. Г. г. народни представители! Нека ми бъде позволено да изкажа своето учудване, дето ще третираме по особенъ начинъ чуждите подданици на българска служба, които са дошли да отнематъ хлѣба на българите, може би по-достойни отъ тѣхъ. Чуждите подданици чиновници, който се е настанилъ на топло мѣсто, благодарение на протекция или по другъ начинъ, не бива да бъде третиранъ по-добре отъ българския подданикъ чиновникъ, който, убеденъ съмъ, получава винаги по-мизерна заплата отъ първия.

Н. Падаревъ (д. сг): Защото има договоръ.

В. Домузчиев (нац. л. о): Г. г. народни представители! Ако договорите за миръ, които се наричаха свещени, днесъ трябва да бъдатъ унищожени, за да се успокоятъ свѣтътъ, защо единъ частенъ договоръ съ X въ настоящия моментъ да не можемъ да го измѣнимъ? Народното събрание е напълно властно въ това отношение. Ако не му е кефъ на този господинъ, нека си отиде! Но въ собствената си държава той е поставенъ по-зле, отколкото въ нашата държава и затуй нъма да си отиде — бъдете увѣрени. Най-сетне, ако иска, нека си отиде — достатъчно годни българи има да го замѣстятъ. Какъ е възможно въ нашите легации въ чужбина, писарите и другите чиновници, които са чужди подданици, да не ги засѣга законътъ? Защо? Че кой имъ плаща? Ако не искатъ да работятъ, да си вървятъ, ще се намбратъ българи да ги замѣстятъ. Азъ мисля, че ние имаме артъкъ хора, които чакатъ за служби. Защо е това изключение за чуждите подданици? Ще правимъ ли съ това голѣма политика съ държавите, отъ които сме взели по единъ разселенъ и писаръ? Азъ мисля, че този начинъ на третиране чиновниците, на чужди подданици и на български подданици, понижава престижа на българската държава. Тази алинея трябва да бъде изхвърлена отъ закона.

Н. Йотовъ (з): Договорните задължения можемъ ли да ги измѣняваме?

В. Домузчиев (нац. л. о): Можемъ.

Н. Йотовъ (з): Какъ можемъ!

В. Домузчиев (нац. л. о): Въ чл. 2 на законопроекта, като се изброяват на кои държавни и изборни служители се намаляват заплатите, се изключват касиерите и секретарите на училищните настоятелства — на тях нѣма да се намаляват заплатите. За секретарите и касиерите на училищните настоятелства не се казва нищо — защото на тях не се удържа за пенсия и затова сѣ изключени от законопроекта. Безспорно, това е една грѣшка, която, вѣрвамъ, въ комисията, ще се поправи.

Другъ единъ въпросъ, който считамъ, че трѣбва да бѣде повдигнатъ, е въпросътъ за надничарите. Тия, които получаватъ надници, месечниятъ сборъ на които е 1.000 л., този законъ не ги засѣга. Г. г. народни представители! Ще откаже ли нѣкой, че 3/4 отъ надничарите сѣ пенсионери само заради това, защото ако станатъ чиновници, нѣма да получаватъ пенсия? Наредъ съ пенсията тѣ получаватъ по 100, 150, 200 л. надници. Азъ знамъ много такива случаи, не ща да ги поменювамъ, защото като кажемъ, че Х върши това нѣщо, нѣма да излѣкуваме положението; но 3/4 или най-малко половината отъ надничарите сѣ пенсионери и наредъ съ пенсията си получаватъ и надници. Защо да не направимъ по-голямъ удържкѣ въ такива случаи? Това положение въ законопроекта трѣбва да бѣде уяснено.

Единъ въпросъ, който въ миналото винаги шокираше Камарата и общественото мнение, е въпросътъ за стотинките. При разнитъ министерства, чрезъ разни закони, се образуваха фондове, които възлизатъ на милиони, отъ които държавни служители получаватъ стотинки въ таква размѣри, че за нѣколко месеца, даже и министри, получаха по 130 хиляди лева. Ако правителството иска да реши въпроса за чиновническите заплати рационално, да го разреши безболезнено и за бюджета на държавата, и за чиновниците, трѣбва да даде смѣтка на Народното събрание какъвъ е размѣрътъ на тѣзи стотинки, за да се види дали годишно тѣ не надвишаватъ сумитѣ, които искаме да получимъ отъ намаляването на чиновническите заплати. Азъ не зная размѣра на тѣзи стотинки. Въпрѣки всичкото си желание и старание да науча това, не можахъ. Отивамъ да искамъ сведения, но ми казватъ: „Защо Ви сѣ?“ Не че нѣма да ги дадатъ — ще ги дадатъ, но бавятъ; казватъ: „Елате утре, другиденъ“ и пр. Не ги даватъ, защото знаятъ, че ще се изнесатъ въ обществото и ще се приказва за тѣхъ, най-много тукъ, а тия скрити стотинки сѣ много пари за сегашното време. Правителството, споредъ мене, намѣсто да прибѣгва до намаляване на заплатите на хора, които едва преживяватъ съ тѣхъ, по-добре ще, направи, ако реши тия стотинки да се прибератъ въ държавната хазна и да останатъ за смѣтка на държавата.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Имате грѣшка. Такива възнаграждения не съществуватъ. Съ закона за бюджета за 1931/1932 финансова година тѣ сѣ премахнати.

В. Домузчиев (нац. л. о): Съществуватъ. И днесъ още не е разрешенъ въпросътъ за тѣхъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Има единъ членъ въ закона за бюджета, но той е отъ съвършено другъ характеръ.

В. Домузчиев (нац. л. о): Въ чл. 5 на настоящия законъ-проектъ се казва: (Чете) „Предоставя се на Министерския съветъ да одобри наредба, представена по докладъ на министра на финансите, въ която да се опредѣли върху кои странични възнаграждения, получавани отъ служители, ще трѣбва да се направятъ процентни удържкѣ“. Най-после, нека туримъ край на тия странични възнаграждения за извънреденъ трудъ, каквато система имаше въ много министерства, рекордъ отъ които държеше Министерството на земледѣлието, въ което единъ чиновникъ получава заплатата 70.000 л., а за извънреденъ трудъ 87.000 л.! Тия възнаграждения за извънреденъ трудъ трѣбва да се махнатъ.

Министъръ С. Стефановъ: Премахнати сѣ съ министерско постановление.

В. Домузчиев (нац. л. о): Щомъ слагате за тѣхъ текстъ въ законопроекта, тѣ съществуватъ.

Министъръ С. Стефановъ: Съ министерско постановление се премахнаха всички възнаграждения на чиновниците за участие въ разни комисии.

В. Домузчиев (нац. л. о): Отъ друга страна, въ законопроекта съществува една несправедливостъ — нееднакво се третира държавните и изборните служители.

Докато, по силата на алинея първа на чл. 6, една частъ отъ удържките, които ставатъ по чл. 1, ще се минатъ на приходъ въ държавното съкровище, а друга частъ оставатъ икономия по бюджета на държавата, съ целъ да се помогне на бюджета, защото не може да сѣ свържатъ двата му края, удържките, които се правятъ на служителите при изборните учреждения по чл. 2, не се оставятъ въ полза на общините, . . .

Нѣкой отъ земледѣлците: Общинските бюджети да не сѣ много цѣвнали!

В. Домузчиев (нац. л. о): . . . а се внасятъ въ Българската народна банка по специалната смѣтка при пенсионния фондъ „Временни удържкѣ за подпомагане на фонда за пенсията за изслужено време презъ 1931/1932 финансово година“ и служатъ за подпомагане на сѣщия фондъ за изплащане пенсията за месеците януарий, февруарий и мартъ 1932 г.

Р. Василевъ (д. сг): За изборните служители сѣ, защото и тѣ получаватъ пенсия.

В. Домузчиев (нац. л. о): Въ първата алинея на чл. 6 е казано: „Удържките върху заплатите на служителите при държавните фондове, прети отъ Народното събрание и по отдѣлния бюджетъ на Главната дирекция на жѣлзениците и пристанищата се внасятъ на приходъ въ държавното съкровище“, а следъ това отъ тамъ ще се разпорежда какъ ще отиватъ тия удържкѣ. Не отиватъ, както виждате, въ полза на пенсионния фондъ, а въ полза на държавното съкровище.

Г. г. народни представители! Бюджетите на нашите общини сѣ въ по-лошо положение отъ бюджета на държавата. Днесъ сме достигнали до положението, че общински служители бѣгатъ, защото съ месеци нищо не получаватъ. Има ние ще оставимъ нашите общини въ туй положение? Ако ние внасяте частъ отъ удържките отъ държавните чиновници въ пенсионния фондъ, съгласете се и отъ удържките, които се правятъ на изборните служители, една частъ да отиде въ пенсионния фондъ, а не всичките удържкѣ. По този начинъ ние ще дадемъ възможностъ на нашите общини да получатъ известни доходи. Днесъ общините сѣ въ най-плачевно положение. Държавата не изпълни своите задължения къмъ общините по закона за храноизноса отъ 1930 г., защото само 30—40% отъ събраните върхнини сѣ боноветѣ се дадоха на общините, а остатъкътъ не имъ се даде. Навремето азъ отправихъ питане къмъ министъръ-председателя и министра на финансите, какво мислятъ да правятъ, докога ще продължава това нѣщо. Всичкото жито отъ реколтата 1930 г. се изнесе, държавата взе паритѣ, а остави общините съ открити смѣтки, не имъ дава нищо, а най-малко на окръжните съвети, които ще престанатъ да функциониратъ и днесъ ги виждаме — закриватъ училища, уволняватъ лѣкари и пр. Останаха само постоянните комисии сѣ прозвирителите и чиновниците при тѣхъ; всичко друго, което носи обществената служба, напуска доброволно или пѣкъ бива уволнявано. Това става само защото нѣма система, която да даде възможностъ на постоянните комисии да просъществуватъ. Държавата казва: само за мене си ще гледамъ — поставя егизмично и остави този институтъ да виси въ въздуха, безъ да изпълнява службата, за която е предназначенъ. Дайте тогава съ единъ законъ отъ единъ членъ да махнемъ тия институти за една година.

С. Патева (з): Съвсемъ да ги махнемъ.

В. Домузчиев (нац. л. о): Азъ съмъ за премахването имъ, защото това сѣ, споредъ менъ, единъ апатидитѣ за държавата.

Г. г. народни представители! Съ тѣзи нѣколко бележки, които направихъ по законопроекта, считамъ, че изпълнихъ дълга си на народенъ представителъ.

Считамъ за свой дългъ да добавя още нѣщо, което пропуснахъ. Азъ не виждамъ днесъ единъ изработенъ планъ отъ правителството, по който то мисли да дойде до крайните съкращения, чрезъ които да се постигне едно уравновесяване на държавния бюджетъ и заздравяване на финансите. Извинението, че време трѣбвало, за менъ не е оправдание, а за правителството — най-малко. Предъ страшната перспектива, предъ която сме изправени за утрешния день, да не можемъ да посрѣщаме най-необходимите разходи за държавата, считамъ за неизпълненъ дългъ това, да видимъ отъ единъ джобъ, да слагаме въ другия и да мислимъ, че вършимъ реформи, които ще излѣкуватъ болките на сегашното време. Пра-

вительството не трѣбва да се стрѣска предъ нищо, което ще внесе уравниовесяване на държавния бюджет. Не бива да се държи смѣтка за партийни или изборни обещания. Защото много лесно се приказва безотговорно, но когато тѣзи, които са приказвали така, седнатъ на министерскитѣ столове и поематъ тежкия кръстъ на отговорността предъ поколѣнието и предъ историята, стрѣска се и виждатъ, че едно е да приказвашъ, друго е да творишъ и да прилагашъ. Не се бойте отъ това, че сте обещали едно, а днесъ, полъ натиска на живота, трѣбва да вършите друго, защото вие сте длъжни да вършите всичко въ кръга на възможното за постигане на опредѣлена целъ. Никой нѣма да ви иска онова, което е невъзможно, и ние нѣма да ви обвиняваме, че сте го обещали, а не сте го изпълнили. Направете, обаче, онова, което може да се направи. А то е, правителството веднага да излѣзе предъ Народното събрание съ единъ планъ, по който то счита, че трѣбва да се дойде до уравниовесяване на държавнитѣ приходи и разходи. Нека още отсега този планъ да се изнесе въ печата, за да могатъ да го разкрикуватъ компетентни хора — защото, трѣбва да признаемъ, ние тукъ не сме най-компетентнитѣ, дори може би сме най-некомпетентнитѣ — да дадатъ тѣ своитѣ съвети, да се внесатъ корекции въ този планъ, за да можемъ да дойдемъ до единъ изходъ благоприятенъ за времето, което преживяваме. Но така, снощи да се внесе законопроектъ и днесъ да го гледаме и да кажемъ, че сме го разгледали съ всичката компетентностъ на хора, които носимъ морална отговорностъ предъ народа — това е една лъжа, една само измама. И азъ моля да се възприеме, щото законопроектитѣ, преди да бждатъ внесени въ Камарата, да бждатъ подлагани на една по-широка критика отъ страна на компетентнитѣ лица, на които да дадемъ възможностъ да се добератъ до предварително знание на тия законопроекти, за да внесатъ яснота, пълнота и широта, съ която трѣбва да бждатъ решавани компетентно въпроситѣ. Ние създаваме недоносчета закони, защото никога не слушаме компетентнитѣ хора Обикновено, когато една опредѣлена нужда ни натисне, ние бързаме веднага да създаваме законъ, да натиснемъ електрическия бутонъ, защото иначе токътъ ще се скѣса, за да видимъ често пѣти на другия денъ, че сме сбъркали. Защо? Защото нѣма самокритика. Отъ тукъ (Сочи лѣвицата) критиката малко се слуша, отъ тукъ (Сочи дѣсницата) винаги се казва на тѣзи отъ тукъ (Сочи лѣвицата): „Вие така приказвате сега, защото сте опозиция, но ако бѣхте на нашитѣ мѣста, сигурно щѣхте да мислите така, както ние мислимъ сега“. Това е едно погрѣшно схващане. И азъ ви моля, г. г. народни представители, моля и правителството, да се престане по този начинъ, практикуванъ въ миналото — да се внесе днесъ единъ законопроектъ и на другия денъ да се настоява да се гледа, безъ да е станалъ достояние на общественото внимание, безъ компетентнитѣ хора да сж казали по него своята дума.

Х. Родевъ (нац. л.): Тѣзи въпроси сж проучвани основно въ комисията

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Простете ме за това оскръбление — както могатъ да считатъ думитѣ ми нѣкои държавни служители — всѣ чиновници ли ще разрешаватъ голѣмия чиновнически въпросъ? До сега всѣ чиновници сж редили бюджетитѣ. До кога чиновницитѣ ще решаватъ въпроса за съкращенията на чиновницитѣ? Чиновническиятъ въпросъ не е въпросъ, който може да бжде разрешенъ отъ чиновници. Азъ отъ тая трибуна въ 1924 г. пледирахъ каузата: дайте да пред-

видимъ въ бюджета премия отъ 10 милиона лева, частъ отъ която да дадемъ на онзи, който ще посочи пѣтя за разрешаване голѣмия чиновнически въпросъ у насъ, и частъ на оня, който ще ни посочи пѣтя за реформирането на нашата данъчна система. Защото, ако има днесъ нѣщо, което тежи, то е това натрупване на данъци, отъ години несъбирани правилно, или нетърсени. Никой не знае какво плаща, кога ще го плаща, и съ какви пари ще го плаща. А то е затуи, защото правителствата винаги така прибързано сж внасяли бюджетопроектитѣ. За 24 часа внесатъ бюджетопроектитѣ и веднага искатъ тѣ да бждатъ разгледани; въ комисията се явява министърътъ на финанситѣ и неговитѣ сподвижници, които поддържатъ бюджета така, както е внесенъ, а опозицията не се явява и не я слушатъ. И както се внесе законопроектътъ, така се и приема. Намаления не сж ставали. Азъ съмъ свидетелъ на следното. Презъ м. декемврий 1924 г. кабинетътъ на Цанковъ искаше съкращаването на учителския персоналъ и закриването даже на цѣли гимназии. Тогава, обаче, се явиха много противници, даже отъ срѣдата на болшинството и не можа да се реализира. Сѣщо министърътъ на правосѣдието, който искаше да закрие известни сѣдилища, излишни за мѣстата си, срещна съпротивата на болшинството. Имаше депутати, които поставиха ребромъ въпроса и казаха: „Ние ще гласуваме открито противъ, защото загубваме районитѣ си“. И министърътъ се видя принуденъ да оттегли предложението си. Г. г. народни представители! Когато имаме такива министри, които отъ страхъ предъ отдѣлни партизани ще се отказватъ отъ своята политика, ние работа нѣма да свършимъ, раната нѣма да изцѣлимъ. Въ 1927 г., когато французитѣ решиха да спасяватъ Франция, тѣ съкратиха цѣли окръзи, околии и сѣдилища. И когато единъ министъръ отишелъ въ свето родно мѣсто, където било закрито сѣдилището или незнамъ какво, и му казали: „Тукъ ли намѣри да съкращавашъ“, той имъ казалъ: „Преди моя градъ да съществува, трѣбва да съществува Франция“. Азъ искамъ да имаме такива български министри, които съ куражъ, съ упоритостъ да поддържатъ това, което внасятъ тукъ, съ рискъ дори да изгубятъ и мѣстата си. Такива министри ще порастнатъ, ще станатъ голѣми хора; ние на тѣхъ ще възложимъ всичкитѣ надежди на българската държава. (Ржкоплѣскания отъ нац. либералитѣ — обединени)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Тѣй като часътъ е 8 безъ 10 минути, моля, да се вдигне сега заседанието. Следующето заседание да бжде утре, съ следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта за допълнение закона за Българската народна банка.
2. Първо четене законопроекта за временни удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители, на служелитѣ при изборнитѣ и при общественитѣ учреждения и пр. (Продължение разискванията).
3. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които сж съгласни съ така предложения отъ г. министра дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 50 м.)

Секретаръ: **ВАС. МАРИНОВЪ**

Зам.-секретаръ: **Н. ЙОТОВЪ**

Подпредседателъ: **Н. ШОПОВЪ**

Началникъ на стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**